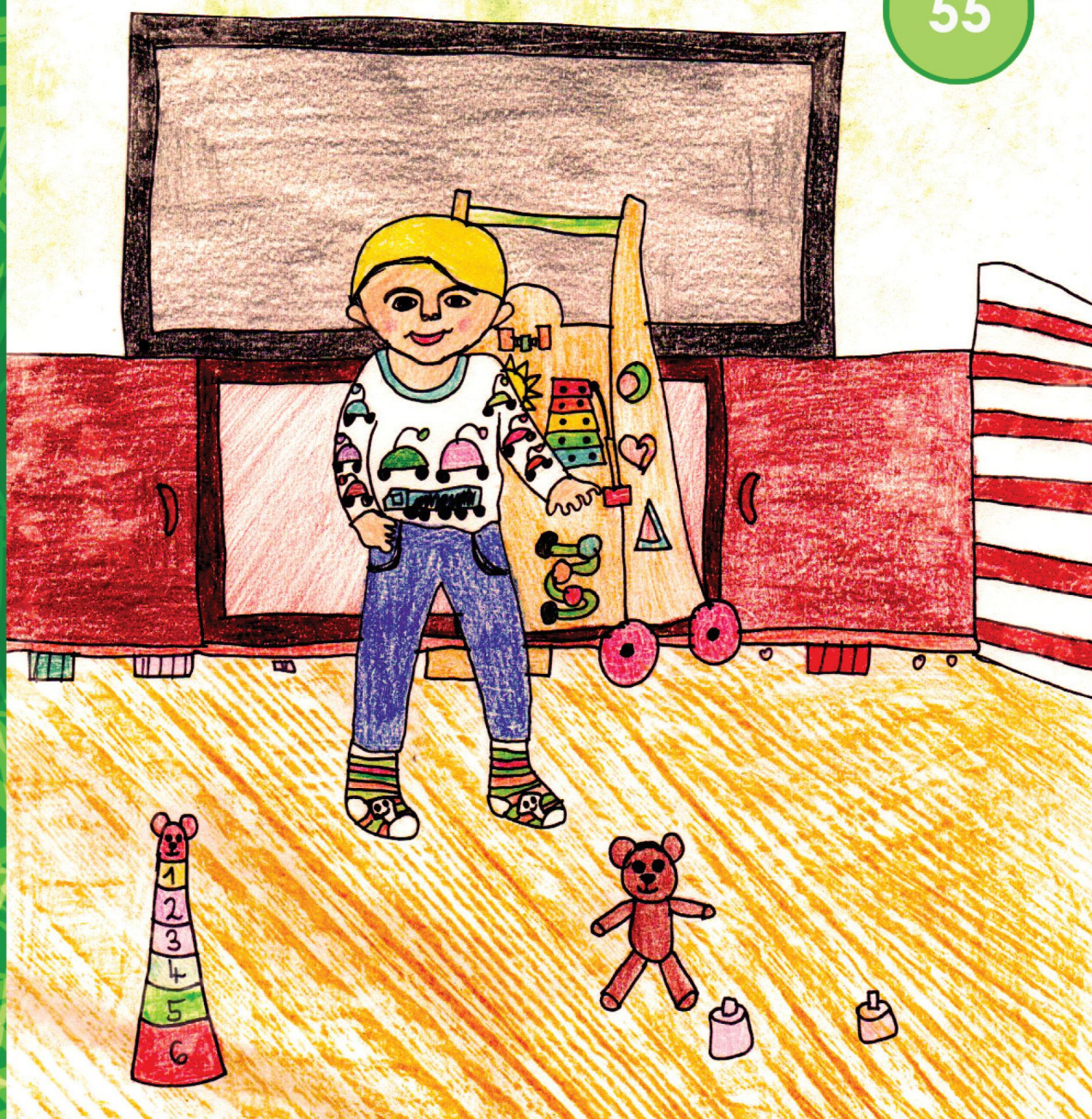

REJNIŠKI GLASNIK

Rejništvo v času pandemije

Drage bralke, dragi bralci!

Tokratna številka našega glasila je nastajala v letu, ki ga je v celoti zaznamovala pandemija covida-19. Delovanje družbe je bilo v celoti podrejeno boju s to boleznijo in je močno zaznamovalo ter spremenilo tudi življenje rejniških družin. Vse se je preselilo na splet, otroci so bili malo v šoli, malo doma, zamajale so se dosedanje vrednote in nemalokrat tudi starševska avtoriteta. Nekatera stara trdna in jasna pravila ne veljajo več. Med ljudmi je čutiti nesigurnost, nelagodje in tudi strah. Zaprli smo se v krog svojih družin. Možnosti za druženje, srečevanje s prijatelji, za povezovanje v družbi so se močno zmanjšale, če že niso povsem onemogočene. Ob srečanjih ne vidimo več obraza eden drugega, nič več se ne rokujemo ali objamemo.

Tudi naše glasilo je močno zaznamovala pandemija. V celoti je posvečeno rejništvu v tem obdobju.

In kako se odraža ta situacija v rejniških družinah? Moj najmočnejši vtis je, da so rejniške družine ostale same z vsemi svojimi obveznostmi in težavami. Odrinjene so na rob družbenega dogajanja, pozabljene. Večina strokovnih delavcev se je preselila na splet in v živo nekaj časa niso bili dostopni. Socialni delavci so se v živo z rejniškimi družinami sicer še srečevali, toda le v nujnih primerih, ko je bilo potrebno »pogasiti požar«. Rejniki in rejnice pa svojega pravega, živega dela z otroki ne morejo preseliti na »splet in v virtualno obliko«. Otroci so tam, z vsemi svojimi željami, stiskami in potrebami. Rejniki morajo svoje delo še naprej opravljati »presneto v živo«. Poskrbeti morajo čisto za vse, kar se tiče njihovih otrok, za nameček pa jih je pandemija še dodatno obremenila z novimi vlogami: v celoti so postali tudi učitelji, psihologi, svetovalci, organizatorji stikov z biološkimi starši ...

V rejniški dejavnosti ves čas poudarjamo, da nikoli nihče ne dela ničesar sam, da vedno delamo skupaj, sodelujemo in se pogajamo. O vseh pomembnih vprašanjih

se dogovarjamo na IPS skupaj z vsemi pomembnimi osebami, ki želijo pomagati otroku. No, že leto dni tega skoraj ni mogoče v celoti realizirati. Rejniki delajo več ali manj sami po svojih močeh, s tem da interventna zakonodaja dovoljuje stike staršem z otroki, ki so v rejništvu. Večina teh stikov se dejansko odvija v prostorih rejniških družin in spet so rejniške družine tiste, ki so izpostavljene, brez zaščite. Kako se ob tem počuti rejniška družina, kako se lahko zaščiti, nihče ni razmišljal. Na srečo so se v tej situaciji mnogi od staršev otrok izkazali dovolj razumni in so tudi oni pristali na virtualne stike z otrokom (telefon, viber, zoom ...)

Pri vsem tem pa je bilo v rejniški družini potrebno poskrbeti še za lačna usta, ki so bila ves čas doma, za vsa gospodinjstva opravila, nabaviti vso opremo za šolanje na daljavo, včasih se preleviti v vlogo psihologa, ker so otroci zapadali v še večje stiske in težave kot običajno, in seveda se kar naenkrat spremeniti v učitelje ne glede na to, ali so njihovi otroci prvošolčki, osnovnošolci ali dijaki. Kakor so vedeli in znali, so jih morali spodbujati in motivirati za naporno delo na daljavo.

Ob vsem tem so bile rejniške družine sprva pozabljene tudi od države in njenih odločevalcev. V prvem interventnem koronskem zakonu enkratna denarna pomoč rejniškim družinam oziroma otrokom v rejništvu ni bila dodeljena. Kot da ne obstajajo. Rejniško društvo Slovenije je takoj odreagiralo in upamo, da smo tudi mi pripomogli, da so otroci in družine v drugem paketu zakonodaje dobili vsaj minimalno pomoč. Tisto, ki so jo otroci, ki živijo s starši, dobili že po prvem zakonu. Člani RDS smo se trudili in se še vedno ves čas trudimo, da opozarjamo na delo rejniških družin in na potrebe otrok v rejništvu. Tako smo na specifičen položaj otrok v rejništvu in rejniških družin opozorili Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, za Svet RS za otroke in družino smo pripravili poročilo o položaju otrok v rejništvu v času pandemije in bili tudi sicer ves čas aktivni tako v smislu delovanja Društva, medijske promocije in tudi na drugih področjih.

Vse naše izkušnje namreč kažejo, da moramo sami opozoriti na to, da obstaja rejništvo. Skrbeti za to, da se o rejništvu čim več sliši, piše, vidi ... Ves čas moramo biti dejavni pri promociji rejništva in opozarjati pristojne na potrebo po sistemskih in organizacijskih spremembah tega področja. Člani RDS in predvsem naš predsednik Darko Krajnc smo tudi v tem obdobju pandemije še z večjim zanosom

sodelovali pri medijski promociji rejništva. Z veseljem lahko ugotavljam, da je bila le-ta pozitivna in rejništvo je bilo predstavljeno kot druga dobra priložnost za otroke, ki ne morejo živeti s svojimi starši. Z veseljem ugotavljamo, da tudi na splošno vedno več ljudi rejništvo sprejema in razume kot humano in pozitivno dejavnost.

Vendar to ne sme zamegliti dejstva, da v rejništvu kljub relativno dobri normativni organiziranosti obstaja še vedno vrsta odprtih vprašanj. Nikoli ne smemo obstati in zavedati se moramo, da nikoli ne delamo česa tako dobro, da tega ne bi mogli še izboljšati. Tako tudi v rejništvu obstaja potreba po boljši organiziranosti, po spremembi zakonodaje v nekaterih delih in marsikdaj tudi po drugačnem strokovnem delovanju. Rejniki še vedno prejemajo res mizerno plačilo za svoje delo. Ob primerjavi plačila rejnikom in plačila osebnim asistentom obstaja med njima ogromna razlika. Rejniki ne prejemajo povrnjenih stroškov za vse poti, ki jih imajo vedno več na oddaljena družinska sodišča v kraju bivanja staršev ali na IPS, ki se odvija v CSD stalnega bivanja otroka, ali za vožnjo otroka na stik s starši. Še več, če tega ne opravijo, jim grozi denarna kazen! Rejniki, ki se marsikdaj lahko znajdejo tudi v situaciji, ko enostavno ne vedo več, katera pot pomoči je prava za njihovega otroka, še vedno nimajo možnosti supervizije (razen, če jo plačajo sami), v nekaterih CSD pa nimajo organiziranih niti skupin za samopomoč za rejnike in rejnice ... Na družinskih sodiščih, kjer so rejniki mnogokrat priče ali celo udeleženci v postopku, se zastopajo sami ... Najhuje pa je, da so v trenutni situaciji ostali tako rekoč sami s težavnimi otroki in da praktično ni mogoče priti do psihološke oziroma psihiatrične pomoči za otroka ... Vsi mediji opozarjajo, da je stisk med otroki več, da se še poglobljajo, in prav enako se dogaja tudi otrokom v rejništvu.

Še bi lahko naštevala težave in predloge, vendar menim, da je pomembno, da ostajamo dejavni, da razmišljamo, kaj lahko storimo bolje, da ves čas opozarjamo na potrebne izboljšave in da znamo tudi zaprositi za pomoč, če jo potrebujemo.

Najbolj pomembno pa je, da vsi rejniki in rejnice z veseljem in veliko ljubeznijo skrbite za svoje otroke in da se imate skupaj lepo. To ste v svojih prispevkih, ki jih objavljamo, nedvomno potrdili in pokazali, da znate kljub pandemiji ustvarjati prijetno družinsko vzdušje.

In nekaj besed še o tokratni vsebini Rejniškega glasnika: prinaša utrinke iz dela in življenja vseh udeleženi v rejništvu v času pandemije. Ustvarjalci revije smo se zazrli tudi v nekatera morda do sedaj bolj rutinsko opravljena dela in tako je prišlo tudi do ideje o prenovi naše naslovnice. Upam, da vam je všeč. V bistvu so jo naredili naši otroci. Vabim vas, da preberete tudi vse o besedi rejništvo. Tudi ta je vredna vsega našega razmisleka.

Prijetno branje vam želim!

Vaša urednica

Maksimiljana Mali

Kazalo vsebine:

REJNIŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE7

Poročilo o izvedenem programu v letu 2020 (mag. Darko Krajnc, predsednik RDS).7

Predlogi za pomoč rejniškim družinam v času izrednih razmer (mag. Darko Krajnc, predsednik RDS).....17

Življenje otrok, ki živijo v rejništvu in njihovih rejniških družin v času koronavirusa (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.).....21

Vpliv družbenih medijev na promocijo rejništva (Nina)28

STROKOVNI ČLANKI30

Naša profesorica dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič (mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.).....30

Rejniška družina v času covida–19 (Anja Hribar ,mag. zakonskih in družinskih študijev).....37

Obvezno usposabljanje rejnic in rejnikov v sistemu rejništva (Irena Zemljič, univ. dipl. soc. del.).....45

Delo socialne delavke v času epidemije (Intervju pripravila Maksimiljana Mali)...53

Epidemija ne prizanaša rejniškim družinam (Irena Zajc, univ. dipl. soc. del., rejnica).....62

O besedi rejništvo (Darja Kepec, lektorica).....65

IZ ŽIVLJENJA REJNIŠKIH DRUŽIN69

Kako je čas, ko otrok ne hodi v šolo, lahko tudi čudovit (Mateja A. Kegel, rejnica).....69

Čas med korono (Lara Sankovič).....72

Življenje v naši rejniški družini v času epidemije (Urška Brežnjak, rejnica).....	73
Dobri in slabi spomini na korono (Lidija, Drago, Timotej in Lara).....	77
Prehojena pot naše rejniške družine, »korona« december in pogled naprej (Drago in Alenka Kolar, rejnika).....	79
Rejništvo v času epidemije (Natalija Slivšek).....	84
REJNIŠTVO V SVETU.....	85
Promocija in predstavljanje rejništva v Italiji (Maksimiljana Mali, Boris Bizjak)...	85
ZGODBE O USPEHU	90
Zvezdana Majhen - Pesnica, pisateljica, scenaristka, psihologinja, ljubiteljica živali in narave (Intervju pripravila Maksimiljana Mali).....	90
NAŠI DONATORJI	104

VSEBINSKO POROČILO O IZVEDENEM PROGRAMU V LETU 2020

Rejniško društvo Slovenije deluje že od leta 2006. S svojim programom in projekti si prizadeva doprinesti k višji kakovosti bivanja otrok, ki so iz matičnih družin premeščeni v rejniške. Želi pomagati otrokom, rejniškim družinam, strokovnim delavcem in biološkim staršem, javnosti pa želi približati realno sliko rejništva, razbiti tabuje in ljudem pokazati, da gre za družine, ki opravljajo srčno dejavnost in otrokom nudijo varno zavetje, čustveno toplino in vse, kar potrebujejo v obdobju odraščanja.

Namen Društva je, da posvetimo večjo pozornost tistim vsebinam, ki jih stroka ne uspe ali ne more izvajati: to so srečanja rejniških družin, razni tabori za rejniške otroke, dodatno izobraževanje izvajalcev rejništva, informiranje in tudi opozarjanje na težave v rejništvu ter posledično vplivanje na sprejem zakonodaje in na nastajanje strokovnih smernic. Društvo daje poudarek tudi pozitivni medijski promociji rejništva.

Rejniško društvo Slovenije ima s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pridobljen status društva, ki deluje v javnem interesu na področju izvajanja družinske politike.

V letu 2020 smo povečali tudi število članov, trenutno jih imamo 266.

Glavni cilj Društva je povezati vse somišljenike in jih organizirati v obliki različnih aktivnosti z namenom doseči čim boljšo kakovost rejništva.

Ostali cilji:

- povezovanje rejniških družin z namenom izmenjave izkušenj in opozarjanje na odprta vprašanja v rejništvu,
- povezovanje in pomoč otrokom, ki se nahajajo v rejništvu,
- informiranje,
- izobraževanje rejnic in rejnikov ter nudenje strokovne pomoči otrokom,
- pozitivna medijska promocija rejništva,
- povezovanje in sodelovanje z institucijami, ki skrbijo za izvajanje rejništva,
- opozarjanje na odprta vprašanja in težave pri izvajanju rejništva,
- povezovanje z društvi in drugimi asociacijami iz drugih držav.

UPORABNIKI PROGRAMA REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE

Naši uporabniki so otroci iz rejniških družin, rejniki in rejnice s svojimi biološkimi družinami, strokovni delavci (CSD, šole ...) ter vsi, ki jih rejništvo zanima. Pogojev za vključitev v naš program ni bilo, lahko so sodelovali člani in nečlani Društva.

POROČILO O IZVEDENIH DOGODKIH / PROJEKTIH

1. SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN

14. SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN, ČLANOV REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE NA ŠTAJERSKEM 20. JUNIJA 2020

Letos smo organizirali tradicionalno, že 14. srečanje rejniških družin, članov Rejniškega društva Slovenije, ki je tokrat potekalo na Štajerskem v soboto, 20. junija 2020. Na srečanje smo povabili vse rejniške družine, strokovne delavce s področja rejništva in simpatizerje rejništva. Vabilu se je odzvalo okrog 160 članov Društva, strokovnih sodelavcev, gostov, prostovoljcev in simpatizerjev, ki so s svojo prisotnostjo izkazali spoštovanje do našega dela.

Zbrali smo se ob 10. uri pred vhodom na Pot med krošnjami na Rogli na Pohorju, kjer je udeležence najprej pozdravil predsednik Rejniškega društva

Slovenije mag. Darko Krajnc. Pridružil se nam je tudi Darko Đurić, uspešni športnik, paraolimpijski plavalec, ki je prav tako odraščal v rejništvu.

Po sprehodu po Poti med krošnjami smo se odpravili do vesoljskega Centra Noordung Vitanje, kjer so nam v sklopu vodenega ogleda predstavili življenjsko pot Hermana Potočnika Noordunga in njegovo povezavo z Vitanjem.

Program smo nadaljevali z ogledom Mini ZOO Landa, ki se nahaja v Slovenskih Konjicah ter je hkrati živalski vrt in tematski park. Ogledali smo si najrazličnejše živali, različna tematska prizorišča, otroci pa so se zabavali na zanimivih igralih.

Srečanje je bilo hkrati odlična priložnost, da smo rejnikom in strokovnim delavcem Centrov za socialno delo predali novo številko Rejniškega glasnika (št. 54.), ki bo s številnimi zanimivimi članki zagotovo prijetno in koristno branje. Društvo je nadaljevalo z izdajo glasila, saj je za številne rejnice in rejnike glasilo edini pisni vir informacij, iz katerega lahko črpajo dodatno strokovno pomoč. Vodenje uredniškega odbora nadaljuje Maksimiljana Mali, dolgoletna urednica Rejniškega glasnika.

Namen in cilji izdaje glasila so:

- izobraževanje,
- informiranje,
- izmenjava izkušenj,
- pozitivna medijska promocija.

Število natisnjenih izvodov je 800 (600 rejnikov, 100 strokovnih delavcev CSD, direktorji CSD-jev, študenti, občine, knjižnice ...).

Po zanimivem programu, prijetnem druženju in sklenjenih novih prijateljstvih smo se okrog 17. ure razšli z mislijo, da se naslednje leto zagotovo spet snidemo.

Izvedbo tega dogodka kot tudi ostalih dejavnosti Rejniškega društva Slovenije nam omogočajo občine, ki nas sofinancirajo prek razpisov, in številni donatorji,

ki so se tudi tokrat izkazali. Sofinancerje in donatorje smo na dogodku omenili in se jim tudi javno zahvalili.

SREČANJE IN DRUŽENJE REJNIŠKIH DRUŽIN NA CERKLJANSKEM 12. SEPTEMBRA 2020

Rejniško društvo Slovenije je 12. septembra 2020 povabilo rejniške družine in aktivne člane Rejniškega društva Slovenije na srečanje in druženje na Cerkljanskem. Srečanja se je udeležilo 10 družin, skupno 50 oseb.

Zbrali smo se na Bevkovi domačiji v Zakojci, kjer je zbrane najprej nagovoril predsednik Rejniškega društva Slovenije mag. Darko Krajnc. Po ogledu domačije pisatelja Franceta Bevka smo se zapeljali do Cerkna, kjer smo obiskali Cerkljanski muzej. Sledil je ogled Partizanske bolnice Franje.

Skupaj smo preživeli zelo lepo in sončno soboto.

2. RAZNO

Zaradi letošnje izredne situacije z virusom covid-19 smo bili zaradi vladnih ukrepov primorani žal nekatere redne aktivnosti odpovedati, izvedli pa smo

veliko drugih aktivnosti, potrebnih za reševanje težav in stisk otrok in rejniških družin.

KORONADODATEK ZA REJNIŠKE DRUŽINE

V marcu 2020 smo Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlagali koronadodatek za rejniške družine, saj te v prvem predlogu niso bile upoštevane. Ministrstvo je naš predlog upoštevalo in v juniju so rejnice dobile nakazan poseben dodatek za vsakega otroka v višini 150 EUR. Rejniške družine so imele v marcu in aprilu otroke doma cele dneve, z njimi so delale intenzivno za šolo na daljavo. Vzgoja je bila še zahtevnejša v tem obdobju, saj je med njimi tudi veliko otrok s posebnimi potrebami.

V tem času so imele dodatne stroške in povečan obseg dela: večja poraba hrane, ureditev več računalnikov in dostopa do interneta za šolajoče otroke, ukvarjanje za šolo z več otroki, večje je bilo tudi tveganje za okužbo, ker so biološki starši otrok večinoma brez meja in je večina stikov med otroki in njihovimi starši določenih prav na domu rejnikov in se s tem sedaj soočajo sami rejniki brez (fizične) pomoči strokovnih delavcev. Da ne govorimo o psihološkem pritisku, ko moraš v tej posebni situaciji skrbeti za več otrok s posebnimi potrebami, s čustvenimi, vedenjskimi in drugimi težavami. Večina rejnikov se je morala zaradi otrok izpostaviti tudi v zdravstvenem okolju ali pa večkrat v trgovini in lekarni.

Rejniškim družinam je koronadodatek veliko pomenil v finančnem in tudi psihološkem pomenu, da se niso počutile izključene in pozabljene.

STROKOVNA PSIHOSOCIALNA POMOČ REJNIŠKIM DRUŽINAM

Čez celo leto smo izvajali strokovno psihosocialno pomoč rejniškim družinam. Na Društvo so se prek spleta in telefona obračale za pomoč rejnice zaradi

Čez celo leto smo izvajali strokovno psihosocialno pomoč rejniškim družinam. Na Društvo so se prek spleta in telefona obračale za pomoč rejnice zaradi

različnih težav in stisk, s katerimi so se srečevale v tem »korona« letu. Svetovali smo jim pri delu z otroki s posebnimi potrebami v času šolanja na daljavo in urejanju družinskega življenja v koronačasu. Težave, ki so jih rejniki težko sami reševali, so se pojavljale pri izvajanju stikov med otroki v rejništvu in njihovimi starši. Rejniki so bili v stiski, ali v času vladnih ukrepov peljati otroka na stike, kako ravnati, da ne pride do okužbe, katero mnenje upoštevati oz. kako pridobiti ustrezno mnenje. Rejnicam je veliko pomenilo, da smo jih v spomladanskem in jesenskem času poklicali, povprašali, kako se imajo. Pomembno jim je bilo, da so pomembni za nekoga, da so lahko govorili o težavah in tudi o dosežkih, predvsem jim je bilo pomembno, da so slišani, da niso pozabljeni.

STROKOVNA POMOČ REJNIŠKIM STARŠEM PRI SODELOVANJU Z DRUGIMI INSTITUCIJAMI

Rejniški starši so potrebovali strokovno in psihično podporo predvsem pri delu s Centri za socialno delo in pristojnimi sodišči. Pri kompleksnih zahtevnih problemih so bili pogovori, usmerjanje, razumevanje strokovnih delavk Društva zelo pomembni. V zadnjem letu so se pokazale predvsem težave pri sodelovanju rejnikov na sodiščih, ko npr. sodišče določi stike med starši in otroki ter določi rejnico, da otroka pelje na stike iz enega konca Slovenije na drugi, vendar pri tem ne upošteva materialnih stroškov, ki jih ima ob tem rejnica. Prav tako ne upošteva, da je razglašena pandemija, da lahko pride do

okužbe pri otroku ali rejnici, kdo bo sprejel odgovornost o tem in nosil posledice. Rejnice navajajo še druge težave, ki jih imajo na obravnavah na sodišču, ob tem nimajo ustrezne pomoči ali pa niso stranke v postopku, naložene so jim le naloge, ki naj jih izvajajo. Društvo jim pomaga s pogovori, razumevanjem in iskanjem ustreznih rešitev.

PRIDOBITEV DONACIJ ZA REJNIŠKE DRUŽINE

Tudi v tem letu smo pridobili več donacij v materialu: igrače, sladkarije, sokove, oblačila, druge prehranske izdelke, s katerimi smo razveselili člane rejniških družin, ko smo jim jih razdelili na naših druženjih v poletnih mesecih oz. smo jih nekaterim dostavili tudi na dom.

Uporabniki naših programov v letu 2020:

- srečanje rejniških družin na Štajerskem: 160 udeležencev,
- srečanje rejniških družin na Cerkljanskem: 50 udeležencev,
- Rejniški glasnik: 800 izvodov.

Medijsko smo bili aktivni. Spletno stran Rejniškega društva Slovenije sproti posodabljam.

Prostovoljci, ki sodelujejo pri izvedbi posameznih programov:

Zap. št.	Ime in priimek	Izobrazba	Navedba dela, vloga v programu	Način dela v programu
1.	Andrej Omulec	magister zakonskih in družinskih študij	organizacija in izvedba strokovno-zabavnih taborov za otroke, sodelovanje pri okrogli mizi	prostovoljec
2.	Darko Krajnc	magister sociologije in socialnega dela, kot otrok v rejništvu	stiki z javnostjo, sodelovanje pri okrogli mizi, delovanje društva	prostovoljec
3.	Maksimiljana Mali	univerzitetna diplomirana socialna delavka	stiki z javnostjo, stiki s Centri za socialno delo, sodelovanje pri okrogli mizi, urednica Rejniškega glasnika, pisanje člankov v Rejniškem glasilu	prostovoljec
4.	Majda Koban Justinek	Komercialist, rejnica	sodelovanje pri okrogli mizi, pisanje člankov v Rejniškem glasilu	prostovoljec
5.	Minka Žiberna	magistrica sociologije in socialnega dela	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa	prostovoljec
6.	Katja Dunaj	profesor sociologije in geografije	pomoč pri organiziranju programa, pomoč pri izdaji Rejniškega glasnika	prostovoljec
7.	Dušan Vidič	diplomirani upravni organizator, rejnik	pomoč pri organiziranju celotnega programa, informiranje	prostovoljec
8.	Vanja Vidič	ekonomski tehnik, rejnica	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa	prostovoljec
9.	Majda Čeh	ekonomski tehnik	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa, informiranje, skrb za koordiniranje programa, urejanje evidenc	prostovoljec
10.	Tamara Fordan	turistični tehnik	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa, informiranje, skrb za koordiniranje programa, urejanje evidenc	prostovoljec

Benica 1a,
9220 Lendava
e-naslov: rejnikodrustvoslovenije@gmail.com

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Štukljeva cesta 44
1000 Ljubljana

Predlogi za pomoč rejniškim družinam v času izrednih razmer

Rejništvo društvo Slovenije se po proučitvi predloga t. i. 'Mega anti-korona' zakona obrača na vas s predlogi za pomoč rejniškim družinam v času izrednih razmer zaradi koronavirusa.

Ugotavljamo namreč, da ukrepi predloga tega zakona ne zajemajo rejniških družin, čeprav so le-te po večini velike družine, imajo v času izrednih razmer več stroškov kot tudi intenzivnejše delo zaradi nastale situacije. Poleg rednih stroškov se pojavljajo izredni stroški, ki so povezani z opravljanjem učnih obveznosti na daljavo in zajemajo poleg tehnične opreme v marsikaterem kraju tudi urejanje dostopa do interneta.

Rejniško društvo Slovenije se trudi s svojim delovanjem izboljšati delo na področju rejništva in k strokovnemu delu državnih ustanov s svojimi projekti dodaja tiste vsebine za rejništvo, ki jih le-te ne zagotavljajo. Skušamo narediti čim več za dobro počutje vseh udeležениh v sistemu rejništva in s tem doseči optimalen položaj za rejniškega otroka.

Pozorno poslušamo, komu vse bo vlada pomagala v tej situaciji, in razočarani ugotavljamo, da ste na rejniške družine zopet pozabili. Izpadli smo pri vseh ukrepih s področja delovnih razmerij, dodatnih pravic ostalih kategorij prebivalstva in se glede izboljšave stanja ne moremo primerjati niti s prejemniki socialnih pomoči.

Odločili ste se, da dobijo dodatek nekatere družbene skupine (upokojenci, študenti, prejemniki socialnih pomoči), čeprav zaradi nastalih razmer pri njih ni izrazitih sprememb v višini življenjskih stroškov, saj so doma, tako kot so bili prej, in dodatno ničesar ne izgubljajo.

Rejniške družine pa imajo zdaj cele dneve otroke doma, z njimi delajo intenzivno za šolo, vzgoja je še posebej zahtevnejša v tem obdobju, saj je med njimi tudi veliko otrok s posebnimi potrebami.

In še s stiki z biološkimi starši se ukvarjajo, saj si odločbe sodišča o trenutni zamrznitvi stikov zaradi izrednih razmer povsod ne razlagajo enako.

Vrhovno sodišče je določilo, da se prekinejo le stiki pod nadzorom, ostale odločbe sodišča pa se morajo izvajati. Večina stikov otrok s starši je določenih prav na domovih rejnic in rejnikov. Rejniki in rejnice se morajo v tem trenutku več ali manj sami dogovarjati z biološkimi starši rejniških otrok, da se v tem trenutku stiki omejijo. Nekateri to razumejo, veliko pa jih tudi prihaja in s tem ogrožajo celotno rejniško družino, ki so večinoma zelo številčne družine.

Prepričani smo, da si zaslužijo vsaj tak dodatek, kot ga dobijo velike družine, ker so to velike družine s posebnimi zahtevami. In argument o stalnem prebivališču otrok, ki živijo v rejniških družinah, ne zdrži. Otroci v rejniški družini imajo praviloma začasno prebivališče. Če zakonodaja navaja zahtevo po stalnem bivališču otrok v družini, ki pridobi pravice, večina rejniških družin izpade iz te pravice. Ta napaka se je pojavljala že v nekaterih do zdaj veljavnih zakonih, ki so omenjali pravice rejniške družine, pa na osnovi zapisanega večina rejniških družin iz zakona ni pridobila nobene pravice ravno iz nepoznavanja ureditve prijave stalnega bivališča rejniškega otroka.

Ta predlog Rejniškega društva Slovenije utemeljujemo s povišanjem stroškov, ki nam jih s terena sporočajo obupane rejnice.

Gre za **povečanje materialnih stroškov in tudi za povečan obseg dela**: porabe hrane, ureditev več računalnikov in dostopa do interneta za šolajoče otroke, ukvarjanje za šolo z več otroki, večje je tudi tveganje za okužbo, ker so biološki starši otrok večinoma brez meja in je večina stikov med otroki in njihovimi starši določenih prav na domu rejnikov in se s tem zdaj soočajo sami rejniki brez (fizične) pomoči strokovnih delavcev. Da ne govorimo o psihološkem pritisku, ko moraš v sedANJI situaciji skrbeti za več otrok s posebnimi potrebami, hiperaktivnega ali kako drugače bolnega otroka. Večina rejnikov se mora zaradi otrok izpostaviti tudi v zdravstvenem okolju ali pa večkrat v trgovini in lekarni.

Otrokom v rejništvu je poleg navedenega potrebno tudi (oz. še posebej) v tem času zagotoviti:

- redno in dostopno ter brezplačno psihoterapevtsko pomoč ter večjo dostopnost do vseh drugih oblik pomoči,
- potrebno bi bilo okrepiti delo z rejniškimi družinami in jim nuditi čim več podpore,
- v sedANJI situaciji večina podpore mladim iz rejniških družin nudijo zgolj rejniške družine,
- stiki otrok z biološkimi starši naj bi bili v času teh razmer začasno prekinjeni.

Zavedamo se, da kljub našim naporom nekaterih pomembnih zadev za ljudi v sistemu rejništva ne moremo reševati sami in jih je potrebno reševati širše na vseh družbenih nivojih ter s pomočjo tistih, ki imajo več vpliva in večjo družbeno moč.

Ministru predlagamo, da ministrstvo in druge službe takoj pristopijo k ukrepanju za reševanje teh in tudi drugih pomanjkljivosti, na katere naše Društvo že dalj časa opozarja (obširne predloge z naslovom »Moje mnenje šteje« smo predali ministrici pred tremi leti).

Vsekakor smo, kot do zdaj, pripravljeni na sodelovanje z vsemi družbenimi deležniki, ki si prizadevajo za boljšo kvaliteto rejništva, in želimo, da naše pripombe razumete kot korak k prizadevanjem v dobro rejniškemu sistemu in predvsem izboljšanju položaja rejniških otrok in njihovih družin.

Če na ministrstvu in vladi menite, da nimamo prav, vas prosimo, da pojasnite, zakaj se vedno znova pozablja na to skupino ljudi, ki opravljajo tako zahtevno in pomembno delo.

Lendava, 30. 3. 2020

Predsednik Rejniškega
društva Slovenije

mag. Darko Krajnc,
dipl. soc. del

Življenje otrok, ki živijo v rejništvu, in njihovih rejniških družin v času koronavirusa

Za namen obravnave rejništva v času pandemije covida-19 na Svetu RS za otroke in družino smo v okviru RDS pripravili kratko analizo o tem, kakšno je življenje rejniških družin in posebej otrok, ki živijo v rejništvu, v času koronavirusa.

Da bi bilo naše poročilo verodostojnejše, smo kontaktirali z več rejniškimi družinami in vsem članom(-icam) društva posredovali krajšo anketo, na osnovi katere smo želeli preveriti situacijo na terenu. Opravili smo tudi pogovor z nekaj strokovnimi delavci CSD, da smo si lahko ustvarili bolj popolno sliko o dogajanju v rejniških družinah.

V anketi smo spraševali rejnike o tem, kako se je spremenilo njihovo delo v času epidemije, kakšno je počutje otrok, ali so se družinam povečale materialne potrebe v tem obdobju, kakšno je sodelovanje s CSD, drugimi strokovnimi službami, kako so organizirani stiki med matičnimi starši in otroki ter kaj bi rejniške družine in rejniški otroci v tem trenutku najbolj potrebovali.

Vprašanja smo posredovali po elektronski pošti, odzvalo se je 52 rejniških družin.

Odgovori kažejo, da so rejniške družine v tem času **močno preobremenjene** in da se je vsem močno spremenil način in organizacija vsakodnevnega življenja. V tem času **so zelo obremenjene vse družine**, ki imajo otroke, posebej šoloobvezne, in sploh če starša delata od doma. Rejniške družine so še v posebni situaciji, saj je v teh družinah živi večinoma večje število otrok (3–6), ki imajo posebne potrebe, čustvene stiske, vedenjske težave, motnje koncentracije, so hiperaktivni ... in potrebujejo strokovno pomoč ter specifičen

način skrbi, vzgoje in vodenja. Rejniške družine so polno zaposlene z ustrezno skrbjo za te otroke že v »normalni« situaciji ob intenzivni podpori s strani strokovnjakov tako rejniški družini kot otrokom, sedaj pa so ostale za vse same.

Vsi rejniki(-ice) so v odgovorih na anketo navajali, da se v času epidemije covid-19 počutijo preobremenjene, ker se morajo sami znajti v skrbi za težko oškodovane otroke. Rejniki(-ice) so v tem obdobju morali sami prevzeti vse vloge v rejniškem sistemu od mame (očeta), učiteljice, svetovalke CSD, psihologinje, gospodinje ... Najbolj jih bremenijo še dodatne naloge, kot so ukvarjanje z organizacijo ureditve on-line pripomočkov, šolanje otrok, pomoč otrokom s čustvenimi težavami, saj jim morajo posvečati več časa. Ker nimajo dovolj ustrezne strokovne pomoči, se morajo več samoizobraževati, da lahko vodijo učni proces, obvladajo računalniško tehniko in lahko nudijo strokovno pomoč otrokom. Imajo tudi več gospodinskega dela in organizacije prostočasnih dejavnosti za otroke, ker so le-ti ves čas doma.

Rejniki(-ice) kot največji problem doživljajo vodenje učnega procesa. Poročajo, da je zelo težko motivirati in sploh vzdrževati motivacijo otrok za učenje na daljavo, jim nuditi ustrezno podporo in tudi razlago pri snovi. Ker je v družinah več otrok, vsem niti ne morejo hkrati nuditi pomoči, razen tega pa se vedno ne počutijo sposobne za podajanje učne snovi, nekateri pri določenih vsebinah otrokom niti ne morejo pomagati (tuji jeziki, matematika ...). Veliko predvsem mlajših rejnikov je ob vseh teh obremenitvah tudi redno zaposlenih ali delajo od doma.

Vsi navajajo, da se je počutje in vedenje otrok spremenilo. Otroci so v še večji stiski in so se jim še poglobile njihove običajne težave v duševnem zdravju.

Otroci so bolj nemirni, skrbi jih za starše, so prestrašeni in vzgojno težje vodljivi. Ne razumejo razmer v epidemiji, strah jih je prihodnosti. Veliko rejniških družin

tudi navaja, da se otroci težko skoncentrirajo za delo in zelo težko jih je motivirati za šolsko delo. Otroci so v stiski tudi zaradi drugačnega odzivanja njihovih bioloških staršev in zelo pogosto zaradi drugačne oblike stikov z biološkimi starši. Potrebujejo več ukvarjanja, pozornosti in pogovorov.

Vsem rejniškim družinam so se zelo povečali materialni izdatki. Morali so kupiti ali dokupiti in izboljšati računalniško opremo (računalnike, kamere ...). V družinah, kjer imajo več srednješolcev, so bili ti izdatki še večji zaradi nakupa več tehnike. Zelo so se povečali tudi izdatki za **hrano** in funkcionalni stroški v gospodinjstvu (elektrika, voda, pripomočki za funkcioniranje gospodinjstva).

Rejniki doživljajo veliko obremenitev zaradi nerazumevanja nekaterih bioloških staršev, da bi bili pripravljeni spremeniti način stikov. Mnogi starši še vedno vztrajajo, da imajo fizični stik z otrokom na domu rejniške družine in s tem potencialno ogrožajo celotno rejniško družino z možnostjo okužbe. Biološki starši so večinoma seznanjeni z zakonskimi pravicami do stikov z otrokom, ne obnašajo pa se varovalno v povezavi z okužbo. Takšen zakonsko dovoljen stik lahko ogrozi zdravje celotne rejniške družine. Vsi rejniki niso seznanjeni s strani CSD, da v tem primeru lahko zaprosijo za začasno odredbo o prekinitvi stikov ali za določitev stikov na drugačen način, če ocenjujejo, da obstaja nevarnost okužbe.

Večina rejnikov predlaga, da se organizirajo stiki otrok z biološkimi starši on-line, po telefonu ali vsaj zunaj njihovega doma na prostem.

Po drugi strani pa se nekateri starši enostavno ne javljajo, kar zopet povzroči stisko pri otroku in s tem tudi pri rejniku.

Pozitivno pa je, da so se rejniki z več biološkimi starši uspeli dogovoriti, da imajo stike z otrokom le po telefonu ali on-line.

Večina rejnikov navaja, da imajo povezavo s CSD, vendar le po potrebi in ne tako pogosto kot prej. Veliko jih navaja, da bi potrebovali boljšo povezavo s CSD in več podpore. Omenjali so, da mnogokrat povezava s CSD samo on-line ne zadostuje in da bi jo kdaj potrebovali tudi v živo, sploh kadar gre za hude stiske otrok in za težave pri vzpostavljanju stikov z biološkimi starši.

V trenutni situaciji jim najbolj pomagajo družinski člani in brez pomoči le-teh rejništva ne bi mogli kvalitetno izvajati.

Na vprašanje, kakšno pomoč bi v tem trenutku najbolj potrebovali, so večinoma odgovorili, da pomoč pri izvajanju šolanja na daljavo in materialno pomoč.

Ob tem naj navedem, da ima rejnik oz. rejnica, ki je nosilec rejniške pogodbe, za enega otroka plačilo za delo 135,68 eur mesečno. Mislim, da bi se morali odgovorni v državi zavedati, da je rejništvo oblika institucionalnega varstva za otroke, ki ne morejo živeti v lastni družini in bi morali izvajalce te dejavnosti dostojno plačati. V trenutni situaciji so rejniki prav v vseh možnih vlogah za otroke s posebnimi potrebami in njihov urnik ne traja le osem ur, pač pa mnogo dlje in zraven nosijo 24-urno odgovornost za zdravje, dobro počutje, izobraževanje, vzgojo, varstvo ... rejniških otrok.

Prilagam še zapis ene od rejnic, ki dobro prikazuje počutje večine rejniških staršev:

»Hvala za možnost, da povemo in izrazimo svojo stisko. Sicer, iskreno povedano, nisem prepričana, če bo kaj pomagalo, a vsaj v eter damo svoja trenutna doživljanja.

Res si nisem predstavljala, da bo delo od doma tako naporno in stresno, ne samo za otroke, tudi za odrasle.

V vprašalniku nisem mogla vsega izraziti. Največja stiska je pri otrocih, ki so socialno izolirani, pogrešajo vrstnike pa tudi učitelje, čeprav tega vedno ne priznajo,

Starši/rejniki jim učiteljev ne moremo nadomestiti, to je dejstvo! Čeprav jih vzgajamo in smo njihovi "pomembni drugi", nimamo take avtoritete pri učenju. Sicer pišem v svojem in moževem imenu, a verjamem, da tako misli večina.

Naši otroci so še posebej težko vodljivi, saj jih je treba k šolskim obveznostim skoraj prisiliti, ker ima vsak od njih nekaj učnih težav in kjer so težave, se jim želijo izogniti.

Tako se moj delovnik zdaj začne ob 6.30, ko najprej pogledam, česa še nismo naredili pretekli dan. Potem zbudim otroke, pripravim zajtrk, jih pol ure motiviram, da se sploh spravijo k pisalni mizi in potem se usklajujemo – eden na Zoom, drugi dela naloge, potem razlaga tretjemu, pa spet nazaj na Zoom in vmes še v povprečju trije klici učiteljev. Seveda vse dobronamerno, želijo vedeti, kako nam gre ... A klic ne more odpraviti oz. nadomestiti tistega, kar sami rešujemo. Poleg "učiteljevanja" rešujem trenutno dva službena projekta, kjer se zaostčujejo pogoji dela za nevladne organizacije, psihično naporno, stresno. Vmes pa otroška neizmerna lakota, želja po malici, pa kmalu spet lačni – "Mami, kdaj bo kosilo?"... Pa nadaljevanje vsega po kosilu. Po 14. uri si vzamemo predah in mlajša dva odpeljem na igrišče ali v gozd – na srečo gresta rada.

Popoldan nadaljevanje – pošiljanje nalog učiteljem pa nadaljevanje svojih delovnih obveznosti vse do poznega večera ali včasih do sredine noči ... Vem, da je tak oz. podoben delavnik vseh staršev šolajočih otrok, pač navajam dejstva, ki so že vsem znana.

Naš največji je najstnik, nekako obvlada delo na računalniku, mu kar paše, da je zadeva v tej obliki, čeprav mu tudi manjka socialnih stikov. On nekako še uspeva delati samostojno, a šele, ko pade v ritem. Zelo pa pogreša vrstnike, zato se moram tudi več pogovarjati z njim in mu nekako nadomestiti tisti del odraščanja, ki bi ga sicer pridobival med vrstniki ...

Upam, da se situacija kmalu normalizira in da bi šli vsaj mlajši – otroci prve triade nazaj v šolske klopi. Hvala za pripravljeno raziskavo oz. vprašalnik.

Upam, da boste na podlagi tega pripravili kakšne smernice za delo z ranljivimi skupinami otrok, seveda tudi v podporo rejnikom in vsem staršem.»

Strokovni delavci CSD, s katerimi sem kontaktirala, so navajali, da so preobremenjeni, da delajo večinoma on-line, po potrebi gredo na teren. Opravljajo najnujnejša dela, več ne uspejo. Navajajo, da imajo preveč birokratskega, «papirnatega dela», skoraj vsako izrečeno besedo morajo zapisati. Tako zmanjka časa za delo z uporabniki, za pogovore z otroki, za svetovanje rejnicam. Ocenjujejo, da imajo rejniki zelo odgovorne naloge in med ljudmi ni več interesa za to delo. CSD nimajo na razpolago več dovolj družin za namestitvev otrok v rejništvo, zato ne morejo vedno slediti zakonskim normativom.

In še nekaj pozitivnih koronaizkušenj: nekaj rejnikov je navedlo, da so z otroki poglobili stike in povezanost, so se bolje spoznali in navezali, ker so ves čas skupaj. Ta čas je rejniškim staršem tudi omogočil vpogled v to, kako otrok funkcionira v šoli. Strokovne delavke pa so navedle, da je dobro, da se je več rejnikov lotilo uporabe on-line tehnike, kar bo tudi v prihodnje omogočalo hitrejšo in boljšo povezanost med njimi.

PREDLOGI ZA POMOČ REJNIŠKIM DRUŽINAM IN OTROKOM V ČASU EPIDEMIJE

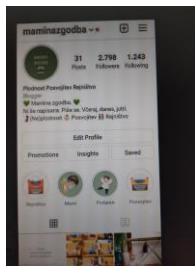
V Rejniškem društvu Slovenije menimo, da rejniki v času korona epidemije potrebujejo predvsem:

1. več pomoči pri izvajanju šolanja na daljavo (sploh če se bo ukrep še nadaljeval) – mogoče organiziranje prostovoljcev, študentov Pedagoške fakultete ...,

- 2. materialno pomoč tako za materialne stroške kot za plačilo dela,**
- 3. redno strokovno psihosocialno pomoč otrokom in več podpore rejnikom,**
- 3. v prihodnje posvetiti temu področju več pozornosti s posebno obravnavo rejništva na Svetu RS za otroke in družino.**

Dopis je bil posredovan Svetu Republike Slovenije za otroke in družino dne 24. 11. 2020.

Pripravila Maksimiljana Mali

Vpliv družbenih medijev na promocijo rejništva

Že dlje časa poslušamo, da novih rejniških družin ni. Da je situacija kritična, da se mladi ne odločajo za rejništvo, da tista peščica, ki se že odloči za rejništvo, se zanj

odloči s figo v žepu-želijo si posvojiti in upajo, da bodo preko rejništva prišli do svojega otroka.

Dejstvo je, da Centri za socialno delo ne potrebujejo le 5 ali 10 dodatnih rejniških družin. Centri potrebujejo bazen rejnikov. Bazen iz katerega lahko za vsakega otroka izberejo zanj res najprimernejšega rejnika.

Imam idejo. Idejo kako priti do večjega števila ljudi, ki jih zanima rejništvo.

Osredotočiti se je potrebno na mlade, srednješolce, študente, mlade družine. Kje jih najdemo? Na družbenih omrežjih. Vsak dan, vsako popoldne, preden zaspijo, ko se zbudijo na hitro pogledajo, če je na spletu kaj novega.

In tako sem prišla na idejo, da odprem instagram profil @maminazgodba. Odprt je le 3 mesece in je prvi profil v Sloveniji, kjer oseba, skozi svojo zgodbo, govori o temah neplodnosti, posvojitve in rejništva. V treh mesecih je sledilcev profila že blizu 4.500, skupaj s sledilci portala Facebook pa kar 5.000. Kar je za profil, odprt le toliko časa, neverjetno veliko število, številka iz dneva v dan narašča – več ljudi kot jih doseže, več jih sledi.

Sledilci profila so predvsem aktivni mladi ljudje:

- 64% sledilcev je starih med 25-34 let,
- 17% med 35 in 44 let,
- 15% med 18-24 let,
- 4% ostalo.

Dne 2. 2. 2021 je bila preko profila izvedena prva anketa na temo asociacij na besedo rejništvo. V enem dnevu je na vprašanje odgovorilo cca. 900 ljudi, od tega jih ima 65% pozitivno prvo asociacijo na besedo rejništvo, ostali negativno, opisno so tudi zapisali vse asociacije.

Dne 15. 2. 2021 je bila prvič izvedena anketa o tem koliko, od takrat 2.500 sledilcev, dejansko resneje razmišlja o izvajanju rejništva. Na vprašanje je v enem dnevu pritrdilno odgovorilo skoraj 270 ljudi, od tega jih je 225 navedlo, da o izvajanju rejništva resneje razmišljajo zaradi instagram profila @maminazgodba. Če le enemu odstotku od teh 270. uspe priti do konca in so na koncu potrjeni za rejnike, je to velik napredek v primerjavi z zadnjimi leti.

Na profilu delim tudi zgodbe sledilcev – med njimi so rejniške mame, ljudje, ki so bili v rejništvu, osebe, ki so bile posvojene, posvojitelji ... V veliki meri sodelujem tudi z gospo Maksimilijano Mali, ki mi pomaga predvsem pri odgovorih na vprašanja, na katera sama nimam odgovora.

Bistvo profila @maminazgodba, v sklopu promocije rejništva, je objektivno podajanje informacij o rejništvu in drugih temah. Na profilu spodbujam pozitivno komunikacijo med sledilci, odkrita vprašanja o rejništvu, odpiram tabuje ... Cilj je ozaveščanje javnosti o temah neplodnosti, posvojitvev in rejništva v Sloveniji ter usmerjanje zainteresiranih na Centre za socialno delo. Družbena omrežja imajo moč, da informacije hitreje pridejo do ciljne publike, obenem pa lahko sami v trenutku dobimo povratno informacijo. Čas je, da to začnemo izkoriščati.

Zavedam pa se, da so potrebne tudi spremembe na področju aktualne zakonodaje. Kaj nam bo bazen rejnikov, če sistem ni prilagojenim novi generaciji, novemu profilu rejnikov. Pozabimo lahko, da bodo rejniki v prihodnosti enaki kot so danes. Ne bodo. Ne bodo ne boljši, ne slabši, bodo pa drugačni. In na to se je potrebno pripraviti.

Naša profesorica dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič

Gabi Čačinovič je moja vzornica in prijateljica. Kako jo na kratko predstaviti, kako zajeti celotno področje njenega delovanja, vse njene kvalitete, vse njene funkcije? Težka naloga. Predvsem je Človek z veliko začetnico, topla, prijazna, osebna, tudi humorna in v vsakem pogovoru z njo se

nekaj naučiš. Je naša profesorica Gabi! Vsi študentje smo jo tako klicali in bili ponosni, ko se je kot pomembna osebnost pojavljala v medijih in predstavljala pomen družine, socialnega dela, Fakultete za socialno delo ...

Naj jo poskušam opisati z nekaj besedami: **profesorica, psihologinja, socialna delavka, mentorica, doktorica znanosti, dekanka, učiteljica socialnega dela z družino, supervizorka, svetovalka, Prekmurka, ljubeča babica in še prej žena in mama, predavateljica, borka za slovensko socialno delo in še marsikaj.**

Pa saj jo vsi poznamo. Nekateri smo bili njeni študenti, drugi uporabniki njenega svetovanja, veliko ljudi jo pozna iz medijev. Naj povem resnično anekdoto. Pred leti smo jo na CSD Maribor povabili k sodelovanju pri reševanju nekega res težkega primera. Dvakrat se je pripeljala z vlakom in za pot do CSD-ja je vzela taksi. In oba taksista sta jo spoznala, ji takoj povedala svoje življenjske težave in svetovala jima je že med potjo. Ker nima vozniškega izpita, se veliko vozi s taksiji, ima šoferje, ki jo pridejo iskat tudi sredi noči. Nekateri taksisti prav skrbijo zanjo, saj ko jo pozno popoldne utrujeno peljejo s fakultete, jo prepričujejo, da je bolje, da jo odpeljejo domov, a ona hoče še v mesto na nek dogodek ... No, takšna je naša GABI: delavna, radovedna, nikoli ne odneha in vedno rada poudari, da bo delala, dokler bo mogla.

Moje sodelovanje z Gabi se je začelo leta 1975, ko sem začela študij na takratni Višji šoli za socialne delavce. Saj ne morem verjeti, že 46 let me spremlja na moji življenjski poti. Takrat je bila Gabi mlada predavateljica, vmes je rodila še hčerko Ano, a vseskozi predana in tudi zelo zahtevna profesorica. Mi Prekmurci smo bili nekako zavezani, da smo se za izpit pri njej še posebej dobro pripravili. Kot je enkrat rekel Jernej Šavel, socialni delavec in glasbenik Dubioza kolektiva, bi ga bilo sram, če bi prišel kot Prekmurec na izpit h Gabi slabo pripravljen. Podobno sem doživljala izpite pri njej tudi jaz. Res sem poskušala kar najbolje naštudirati celotno snov. Po izpitu me je pohvalila, da sem dobro pisala, a v indeksu sem imela le oceno devet. Pa sem se potem tolažila s tem, da ne znam dobro pisati, znam pa dobro delati in upam, da je bilo res tako.

Z Gabi naju povezuje tudi rodno Prekmurje, prekmurska hrana, domači ljudje, prekmurski guč in seveda Vlado Kreslin s svojimi pesmimi, tako da se prijatelji vsak december z veseljem zberemo v prvi vrsti Cankarjevega doma, zapojemo skupaj z Vladom in se napolnimo s pozitivno energijo.

Profesorica Gabi nam je študentkam in študentom socialnega dela skozi leta študija in tudi kasneje, ko smo se izobraževali kot že formirani socialni delavci, **predavala občo in razvojno psihologijo, psihologijo družine, intervencije socialnega dela, teorije pomoči, izbrane teorije o človeku in družbi, metode socialnega dela z družino** in verjetno še kaj.

Z njenih predavanj ne bomo pozabili nekaterih njenih besed, kot so: da je socialno delo filigransko delo; da delamo z majhnimi koraki – step by step, včasih le za kurji stopaj; da naj ne delamo s figo v žepu, ampak s pravimi, dobrimi nameni; da beseda je konj, saj z besedami prizadenemo, povzročimo bolečino.

Predavanja teorije socialnega dela je večkrat popestrila s konkretnimi primeri, npr. da ni nujno, da starša isto zahtevata od otrok, saj je Gabi dovolila, da sta otroka brskala po njeni mizi, mož pa ni dovolil. To pomeni, da starša smeta biti različna v ravnanju do otrok, a za otroka je pomembno, da sta starša zaveznika, da se zmoreta dogovoriti o svojih ravnanjih.

Zelo pomembno področje njenega dela je vsekakor **socialno delo z družino**. In družina je za Gabi tudi osebno zelo pomembna. Varen dom, topel štedilnik, kjer se kuha domača hrana. Obložena miza, kjer z možem Gezo sprejmeta sina in hčerko ter vnukinjo in vnuka. Povezanost s sestrami, nečaki, prijatelji, iskreni pogovori, prijazna druženja, majhna darilca, vse to Gabi skrbno neguje in budno skrbi za vsakega posebej in vse skupaj.

Poleg drugih knjig, ki jih je napisala Gabi, sta z Nino Mešl v letu 2019 v založbi Fakultete za socialno delo v Ljubljani izdali **knjigo »Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti«**. Iz te knjige, ki jo priporočam v branje, navajam nekaj odlomkov:

- *»Družina je mala skupina, ki jo sestavljata dva ali več posameznikov, ki so v interakciji, imajo skupne motive in cilje, pravila, norme in vrednote in razmeroma trajno izoblikovane vloge, ki obravnavajo delitev dela, hierarhijo moči, način komuniciranja in čustvene odnose.*
- *Družina je mala skupina z zgodovino!*
- *Socialno delo z družino poskrbi za novo, varno možnost za drugačne pogovore in novo učenje. Naloga socialne delavke je varovanje prostora, da se slišijo vsi glasovi, varovanje celotnega loka: povem, poskušam, slišim, odgovarjam. Socialno delo družini zagotavlja varno podporo za drugačne pogovore. Socialnodelaven okvir je jasen: potrebujemo osebno, edinstveno, razvidno družinsko resničnost v*

procesu grajenja rešitev v delovnem odnosu in ta delovni okvir varuje socialna delavka"

Socialno delo z družino poskrbi za novo, varno možnost za drugačne pogovore in novo učenje. Naloga socialne delavke je varovanje prostora, da se slišijo vsi glasovi, varovanje celotnega loka: povem, poskušam, slišim, odgovarjam. Socialno delo družini zagotavlja varno podporo za drugačne pogovore. Socialnodelaven okvir je jasen: potrebujemo osebno, edinstveno, razvidno družinsko resničnost v procesu grajenja rešitev v delovnem odnosu in ta delovni okvir varuje socialna delavka"

Gabi Čačinovič Vogrinčič je vsa leta tudi **zelo pomembna predavateljica, sopotnica, terapevtka in sooblikovalka novih doktrin dela na področju rejništva**. V devetdesetih letih je MDDSD imenovalo delovno skupino strokovnjakinj s praktičnimi in teoretičnimi znanji s področja rejništva, kjer je pomembno sodelovala tudi Gabi. In ta skupina je pripravila pomembna izhodišča za delo v rejništvu, ki so bila tudi podlaga za sprejetje Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti.

Takrat smo za delo v rejništvu oblikovali tudi IPS – individualno projektno skupino, ki jo sestavljajo: otrok v rejniški družini, njegovi starši, rejniški starši in strokovnjaki centrov za socialno delo. IPS je odprta tudi za druge pomembne osebe, včasih je to razrednik, psihologinja, prijatelji ali kdo drug. Danes vemo, da je to temeljna skupina za delo v rejništvu in tudi mlajši otroci že vedo, kaj pomeni IPS.

V knjigi »Socialno delo z družino« v poglavju o rejništvu je zapisala:

»Vsi udeleženi v rejništvu potrebujemo individualno projektno skupino, da bi v delovnem odnosu sodelovanje soustvarili v potrpežljivem procesu učenja. Socialna delavka, ki je spoštljiva in odgovorna zaveznica v IPS, vidi udeležene iz

perspektive moči in je z njimi v odnosih in pogovorih, ki to omogočajo. Je zaveznica v soustvarjanju rešitev, dobrih izidov in zaveznica v krepitvi otrokove moči. **Delati iz perspektive moči** pomeni spodbujati razvoj kompetenc, sposobnosti, virov in usmerjanje k razvoju mehanizmov in odpornosti otroka, da bo zmozel sprejeti rejništvo in najti prostor med obema družinama, da bo zmozel sprejeti težavo, jo omiliti, živeti z njo, kaj spremeniti. **Delo v IPS je dober način ravnanja v rejništvu, a to je trdo delo. Nujna naloga socialne delavke je, da vzpostavi in vzdržuje odnose, v katerih je sodelovanje možno.**«

Gabi Čačinovič Vogrinčič je velikokrat predavala rejnicam in rejnikom ter rejniškim socialnim delavkam, njene besede so pomembno prispevale k nadaljnem življenju in delu v rejništvu. Prvo predavanje rejnicam je imela leta 1966 v Moravčah, ko je povedala, da tudi sama takrat še ni vedela prav veliko o rejništvu. Z zadnjega strokovnega srečanja, na katero jo je leta 2017 povabil Klub rejniških družin Maribor, naj iz svojih zapiskov povzamem nekaj poudarkov, ki nam jih je namenila Gabi **o rejnicah in otrocih v rejništvu**.

- *Rejnice so sodelavke v socialnem delu, so temeljna podpora socialnemu delu.*
- *Za svoje delo potrebujejo podporo in pomoč, saj opravljajo visoko kvalificirano delo.*
- *Rejnica mora v rejniškem sistemu imeti besedo, da soodloča, da je soudeležena.*
- *Rejnice potrebujejo spoštovan odnos in dobro plačilo za delo.*
- *Otrok je v središču in potrebuje pomoč, da bi zmozel živeti z obema družinama.*
- *Ko otrok pride v rejniško družino, ne pozna pravil rejniške družine, zato potrebuje ogromno besed in podporo ljudi, da ga slišimo, da vidimo, kaj zmore.*

- *Otrok ne more delati, kar hoče, ampak lahko misli, kar hoče, lahko čuti, kar čuti, in pove, kar hoče, ter potrebuje odrasle, da ga slišijo.*
- *Bogastvo v rejništvu je, da slišimo vse glasove in da spoznamo skupaj, kaj je možno in kaj zmoremo narediti za dobro otroka v rejništvu – kaj zmore vsak posamezni udeleženec in kaj vsi skupaj.*
- *Rejništvo je delo s perspektive moči s strani socialnih delavcev, saj beseda pomoč pomeni več moči – otrok prihaja v rejniško družino **po moč**, da bo postal močnejši.*

Gabi Čačinovič Vogrinčič še danes sodeluje kot predavateljica pri izobraževanju rejniških družin in tudi socialnih delavcev.

Je avtorica številnih strokovnih knjig v podporo kvalitetnemu socialnemu delu. Za svoje delovanje je prejela pomembna priznanja in naj ob tem omenim dve: v devetdesetih letih je prejela nagrado za življenjsko delo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, tudi na predlog Kluba rejniških družin Maribor, in leta 2020 je postala častna meščanka glavnega mesta Ljubljana.

Gabi Čačinovič Vogrinčič si celo življenje prizadeva za dobrobit socialnega dela, za socialnodelavski pristop in verjame, da je možen svet, ki varuje človekovo dostojanstvo, ki je socialno pravičen, svet socialne države, ki ima javno šolstvo, kulturo, v katerem sta sožitje in blaginja za vse. Pri prizadevanjih za čim boljše socialno delo je ne ustavijo ne leta in ne bolezen, z vsem se spoprime pogumno in z življenjsko vedrino.

Draga Gabi, naša učiteljica in vzornica si in boš ostala za vedno! Ob tvojem okroglem življenjskem jubileju iskrene čestitke ter v imenu socialnih delavk in rejniških družin iskrena hvala za vsa predavanja, svetovanja, prizadevanja,

kritike, pohvale, za vse tvoje besede ter za tvoj velik prispevek k razvoju in ugledu socialnega dela v Sloveniji in tujini.

mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.

Literatura:

G. Čačinovič Vogrinčič, Nina Mešl: Socialno delo z družino, Soustvarjanje zelenih izidov n družinske razvidnosti, Fakulteta za socialno delo, 2019

REJNIŠKA DRUŽINA V ČASU COVIDA–19

OBDOBJE EPIDEMIJE IN REJNIŠKA DRUŽINA

V Sloveniji so prvo okužbo potrdili 4. marca 2020 (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje 2020), odredbo o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19) pa 12. marca 2020 (Uradni list RS, št. 19/2020). Z odlokom so bili zaradi preprečitve širjenja nalezljive bolezni covid-19 sprejeti ukrepi, kot so začasna prepoved zbiranja ljudi v Republiki Sloveniji, začasna omejitve prehajanja med občinami, omejevanje gibanja ljudi med 21. in 6. uro, zaprle so se šole in vrtci itd. (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje 2020). V času covida-19 je starševstvo velik izziv. Ker so se rejniški starši skupaj z otroki že prej srečevali s svojevrstnimi izzivi, pa je lahko ta čas zanje še posebno zahteven.

Zagotovo je obdobje, ki ga je prinesla epidemija in z njo povezani ukrepi, spremenilo marsikaj. V rejniških družinah ni bil začetek sprememb samo v okviru šolanja, torej da je pouk potekal na daljavo. Spremenili oz. zavlekli so se postopki na sodiščih, spremenil se je način in dostopnost različnih vrst pomoči. V družinah, kjer živijo otroci iz različnih okolij, se je morda pojavil še dodaten strah pred okužbami, sploh kjer so osebe, ki se soočajo s kroničnimi boleznimi. Pojavila so se vprašanja glede stikov z biološkimi starši, poleg tega so se spremenile finančne plati, saj so otroci potrebovali dostop do interneta, ustrezne pripomočke, več obrokov in še bi lahko naštevali. Kot posledica karantene se lahko pojavijo tudi občutja, kot so zmeda, strah, jeza, žalost, otopelost in s tesnobo povezana nespečnost (Fawaz in Samaha 2020, 672).

SPREMEMBE IN ZAVEDANJE TEGA, KAR ČUTIM

Sprememba pomeni nekaj novega, morda nekaj, česar še ne poznamo in je že zato lahko strašljiva, saj smo ljudje naravnani na način, da ponavljamo stvari oziroma se vračamo k stvarem, ki jih poznamo, saj nam ta »domačnost« nezavedno nudi varnost. Zato je strah povsem **normalen odziv** na spremembo. Ob tem se v stanju vznemirjenja v telesu sproščajo tudi stresni hormoni, ki

včasih zožijo naš pogled na situacijo in jo morda čez čas vidimo drugače, iz drugega zornega kota in bolj jasno. Zato je najprej pomembno, da si to **priznamo** in da v stanju, ko smo zelo vznemirjeni, skušamo najti način, kako lahko **sebe pomirimo** in tako poskrbimo zase. Za lažje **zavedanje svojih občutij** si skušamo odgovoriti na ta tri vprašanja:

- Kje v telesu čutim (določeno občutje, npr. jezo, strah, žalost ...)?
- Kako sam sebe umirim, da se (določeno občutje, npr. jeza, strah ...) pomiri?
- Kaj mi od zunaj pomaga (drugi), da se pomirim?

S tem ko bomo prepoznali svoja občutja in raziskovali, kaj nam pri tem pomaga, bomo lažje prišli v stik tudi z otrokovimi občutji in potrebami.

OTROK V REJNIŠKI DRUŽINI IN EPIDEMIJA

Raven stresa med rejniškimi starši se je od začetka obdobja covida-19 povečala. Te ugotovitve niso zaskrbljujoče samo za rejnike, ampak lahko vplivajo tudi na otroke, mladostnike v rejniških družinah. Navsezadnje rezultati raziskave kažejo potrebo po boljši podpori rejnikom na splošno in zlasti med krizami javnega zdravja (Miller idr. 2020, 8), kar je to t. i. obdobje covida-19. Kompan Erzar idr. (2011, 104) ob srečanjih z rejniki pogosto opažajo njihovo ogromno naklonjenost do otrok, ki so jim zaupani. Poleg tega je opaziti tudi strah in nemoč, da bi popolnoma razumeli in začutili, kaj za te otroke pomeni izkušnja travme, ki so jo doživeli, in kaj to pomeni za odnose znotraj rejniške družine. Če izhajamo iz tega, da otroci iz rejniških družin izhajajo iz socialno prikrajšanih okoliščin, v katerih so doživljali nasilje, zanemarjanje, izkusili razpad družine ipd., skratka starši svoje starševske vloge zaradi različnih razlogov niso uspeli ustrezno opravljati (Boškić idr. 2012, 29), jim lahko epidemija predstavlja še en **stresor** več, ki lahko poglobi njihove stiske, in sicer ravno zaradi njihove sposobnosti soočenja s stresom, saj je v marsičem odvisna od odnosa, ki ga ima otrok z materjo (Gostečnik 2019, 35).

Običajni odzivi na nenormalne razmere. Pandemija koronavirusa (covid-19) vpliva na življenje vseh otrok. Ne glede na njihovo starost je to za mnoge izziv. Lahko se razlikuje, kako se otrok ali mladostnik odzove na svojo individualno

situacijo. Nekateri se lahko odzovejo takoj, nekateri sploh ne, drugi pa lahko kasneje kažejo, da imajo stiske. Pomembno je vedeti, da so to v večini primerov običajni odzivi na nenormalne razmere. Kot omenjeno, se torej odzivi različnih otrok lahko razlikujejo. Lahko je to na čustvenem področju (npr. razburjenost, zaskrbljenost, tesnoba, jeza ali vznemirjenost), vedenjskem (npr. lahko se vas začnejo bolj oklepali ali pa se bolj umaknejo, imajo težave s koncentracijo, močijo posteljo) ali fizičnem (npr. pojavijo se glavoboli, bolečine v želodcu). Ni nujno, da se spremembe v njihovem vedenju zgodijo v vseh okoliščinah (na primer, lahko se zgodijo le v šoli ali le doma). Obstajajo nekateri podobni načini, kako se odzivajo različne starostne skupine na situacijo, kot je pandemija.

Do 2 let starosti: Lahko se bodo hitreje vznemirili. Lahko bodo jokali več kot običajno in bodo želeli več crkljanja.

3 do 6 let: Lahko boste opazili, da bodo »nazadovali« v stanje, ki naj bi ga že prerasli, kot npr. lahko ponovno začnejo močiti posteljo, pojavijo se lahko pretekli strahovi. Lahko bodo imeli težave s spanjem, izbruhe jeze.

7 do 10 let: Lahko bodo žalostni, jezni ali prestrašeni. Od vrstnikov bodo lahko dobili napačne informacije, ampak kot starši jim lahko podate korektne informacije glede razmer. Lahko, da se starejši otroci želijo pogovarjati o tej situaciji ves čas ali pa o tem niti malo ne želijo govoriti. Lahko se pojavijo težave pri ohranjanju pozornosti.

Najstniki: Nekateri, ki so pred obdobjem najstništva in najstniki, lahko svojo stisko izražajo z vedenjem, kot je uporaba alkohola, kajenje ipd. Druge je lahko strah, da bi šli od doma in tako je njihov čas povezovanja s prijatelji krajši. Lahko jih preplavljajo intenzivna čustva in ne morejo govoriti o njih. Njihova čustva lahko vodijo k večjemu prepiranju in več sporom s sorojenci, skrbniki in drugimi odraslimi. Morda jih skrbi, kako bo zaprtje šol (v času zaprtja) in odpoved testov vplivalo nanje (GOV.UK).

KAKO NAPREJ?

1. **Rutine.** Otroci v rejniški družini še posebej potrebujejo rutino, stabilnost in konsistentnost. Razmere, kot je epidemija, jih je »vrgla iz rutine« s spremembo šolanja, druženja, drugih dejavnosti, kar pa lahko deluje kot sprožilec, ki jih vodi v »preživetveni način« in povzroči, da doživljajo občutja travme iz preteklosti, kar lahko izkazujejo na različne načine. Ob tem lahko doživljajo več s tesnobo povezanih stanj in se vedejo na način, ki je lahko za rejniške starše zaskrbljujoč (DePelchin Children's Center). Odrasli naj bi torej vzdrževali rutine, saj dajo strukturo, ki omogoča občutek varnosti in predvidljivosti (npr. redne ure za spanje in obroke, dnevni urnik za učne aktivnosti in igranje).
2. **Pomoč pri uravnavanju čustev.** Odrasli naj bi podprli otrokov razvoj regulacije oz. uravnavanja čustev. Ko so otroci pod stresom, se namreč aktivira telesni odziv na stres. Da jim pomagamo, da lažje obvladajo te reakcije oz. se soočijo z njimi, je pomembno, da ovrednotimo njihova občutja (npr. *»Verjamem, da se to zdi strašljivo in da se zdi, da je vsega preveč«*) in spodbudimo, da se vključijo v aktivnosti, ki jim pomagajo uravnati občutja (npr. telesna dejavnost, globoko dihanje, čuječnost ali meditacija, redna rutina pred spanjem in obroki). Poleg tega je za otrokovo čustveno in fizično dobro počutje potrebno, da je zagotovljeno, da so izpolnjene njihove osnovne potrebe (npr. hrana, obleke ...) (Bartlett idr. 2020).
3. **Igra.** Ko je otrokom dolgčas, se lahko povečata njihova zaskrbljenost in moteče vedenje. Odrasli lahko v tem primeru ponudi možnost za varne dejavnosti, kot so npr. igra na prostem, ustvarjanje z glino, umetnost, glasba, druge igre) in **vključitev otrok k iskanju idej** za druge kreativne dejavnosti. Otroci potrebujejo dovolj časa za igranje in druge prijetne aktivnosti ali učne izkušnje, ne da bi skrbeli ali govorili o pandemiji (Bartlett idr. 2020).
4. **Čas za poslušanje.** Pomembno je, da se lahko pogovorijo z vami o tem, kaj doživljajo, ne da bi imeli občutek, da so sojeni. Nekateri lažje spregovorijo o tem med kakšno aktivnostjo, npr. sprehodom ali ko kaj počnejo. Dobro je, da vedo, da ste tam za njih. Morda vam ne bodo

povedali direktno, kako se počutijo, in bodo interpretacijo le-tega prepustili vam (Bartlett idr. 2020).

5. **Skrb zase.** S tem, ko bodo rejniški starši poskrbeli zase, bodo tako lažje slišali svoj notranji glas, kako poskrbeti za otroka. Pomembno je, da ohranjajo notranje vire moči, npr. da ostanejo povezani s podporo, ki jo imajo v družbi, si dovolj odpočijejo in si vzamejo čas za dejavnosti, ki okrepčajo telo in duha (npr. telovadba, meditacija, branje, aktivnosti na prostem ...). Naj vsak v sebi razišče, kaj je tisto, kar ga napolnjuje s prijetnimi občutji in pomirjenostjo. Če so stres in drugi izzivi zelo veliki, ni nič sramotnega iti »po moč« k strokovnjaku (Bartlett idr. 2020).
6. Otroci potrebujejo kvaliteten čas s svojimi skrbniki in drugimi pomembnimi osebami v svojem življenju. Socialna povezanost izboljša otrokovo odpornost, zato je pomembno, da najdemo kreativne načine, kako lahko krepimo občutek povezanosti (npr. video klepet s prijatelji, pisanje pisem ipd.) (Bartlett idr. 2020).

POGLED SKOZI OČI NEVROZNANOSTI

Siegel in Payne Bryson (2014, 40) pojasnjujeta, kakšno moč ima pripovedovanje zgodb, ko je otroke treba zamotiti ali jih pomiriti, za čimer pa stoji znanost o možganih. Že samo **poimenovanje** tega, **kar čutimo**, umirja aktivnost desne polovice možganov. Torej naloga desne polovice je, da predeluje čustva in avtobiografske spomine, leva pa jih osmišlja. Po težki izkušnji okrevamo, ko ti dve sodelujeta in zmoremo izkušnjo povedati v zgodbi. Otrokom mora pogosto kdo pomagati, da uporabijo levo polovico, s katero si osmislijo, kaj se dogaja, in da poimenujejo desno-možganska občutja in jih tako obvladajo. Avtorja (40) navedeta znanstveno razlago, zakaj sta npr. **pisanje dnevnika** in **pogovor o težavnem dogodku** lahko učinkovita in nam pomagata okrevati. Za smiselno zgodbo mora leva polovica možganov stvari spraviti v red s pomočjo besed in logike, desna pa prispeva telesna občutja in čustva ter osebne spomine. Tako lahko vidimo celotno sliko in svojo izkušnjo ubesedimo. Eden od razlogov, da so močna občutja lahko tako močna za majhne otroke, je, da jih ne dojemajo kot začasna. Ko razburjenega otroka tolažimo, mu lahko

povemo, da občutja pridejo in minejo. **Naslednji primer pokaže dva različna odziva na otrokovo bolečino.**

Otrok (joka): »Padla sem in si potolkla koleno!«

Starš: »Ne jokaj. Nič hudega ni. Ne bodi žalostna. Bodi bolj previdna.«

To Siegel in Payne Bryson (2014, 42) imenujeta zanikanje in omalovaževanje. Namesto tega avtorja priporočata in nakažeta drug odziv, in sicer da poimenujete, da otroka umirite.

Otrok (joka): »Padla sem in si potolkla koleno!«

Starš: »To mora pa boleti. Videla sem te, kako tečeš, padla si in si opraskala koleno. Kaj se je zgodilo potem?

Otrok: »Prišla si ti.«

Starš: »Res je, dvignila sem te in te zazibala. Se počutiš bolje?«

Otrok: »Ja.«

Če otrok ni razpoložen za pogovor, lahko določen dogodek nariše ali, če je dovolj star, o njem piše, ga pokaže z igro z igračami ali pa se pogovori s kom drugim. Včasih je dovolj le naša umirjena prisotnost ob njem, da »zdržimo« njegovo stisko in mu tako pokažemo, da smo tam zanj. Pomembno je, da se povežemo z otrokovimi občutki in osebnimi izkušnjami, ki so razlog za otrokovo stisko in s tem povezano vedenje. Tako mu pokažemo, da so njegova občutja in situacija obvladljiva, hkrati pa krepimo medsebojni odnos.

Anja Hribar, mag. zakonskih in družinskih študijev

Anja Hribar je magistra zakonskih in družinskih študijev ter profesorica razrednega pouka. Trenutno specializira v programu Izpopolnjevanja iz zakonske in družinske terapije. V času študija je sodelovala na različnih letovanjih (ZPM Ljubljana Moste-Polje), v osnovni šoli, s predstavitvijo prispevkov in organizacijsko na več kongresih Zakonskih in družinskih terapevtov Slovenije. V študijskem letu 2019/2020 je bila izbrana kot prejemnica štipendije Milana Lenarčiča za nadpovprečno nadarjene študente. Med svojim (prostovoljnim) delom se je srečevala z različnimi izzivi in stiskami otrok in mladostnikov, kar je spodbudilo njeno zanimanje na področju različnih vrst zlorab, rejništva, rasti v odnosu ter pedagoškega in terapevtskega dela z otroki.

VIRI:

Bartlett, Jessica Dym, Jessica Griffin in Dana Thomson. 2020. Resources for Supporting Children's Emotional Well-being during the COVID-19 Pandemic. <https://www.childtrends.org/publications/resources-for-supporting-childrens-emotional-well-being-during-the-covid-19-pandemic> (pridobljeno 18. marca 2021).

Boškić, Ružica, Tamara Narat, Tatjana Rakar, Lea Lebar in Barbara Kobal Tomc. 2012. *Življenjski poteki oseb, ki so bile prikrajšane za normalno družinsko življenje*. Ljubljana: MDDSZ, Direktorat za družino.

Daniel J. Siegel in Tina Payne Bryson. 2014. *Celostni razvoj otroških možganov*. Domžale: Družinski in terapevtski center Pogled.

DePelchin Children's Center. DePelchin Parents Speak: Six Ways Foster Parents Have Been Impacted by COVID-19. <https://www.depelchin.org/six-ways-foster-parents-have-been-impacted-by-covid19/> (pridobljeno 17. marca 2021).

Fawaz, Mirna in Ali Samaha. 2020. COVID-19 quarantine: Post-traumatic stress symptomatology among Lebanese citizens. *The International Journal of Social Psychiatry* 66, št. 7: 666–674.

Gostečnik, Christian. 2019. *Travma in relacijska družinska terapija*. Ljubljana: Založba Brat Frančišek in Frančiškanski družinski inštitut.

(pridobljeno 18. marca 2021).

Kompan Erzar, Katarina, Tatjana Rožič in Barbara Simonič. 2011. Vloga in pomen navezanosti pri razvoju otrok v nadomestnih družinah. *Socialno delo* 50, št. 2: 103–111.

GOV.UK. 2021. Guidance for parents and carers on supporting children and young people's mental health and wellbeing during the coronavirus (COVID-19) pandemic. <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-guidance-on-supporting-children-and-young-peoples-mental-health-and-wellbeing/guidance-for-parents-and-carers-on-supporting-children-and-young-peoples-mental-health-and-wellbeing-during-the-coronavirus-covid-19-outbreak> (pridobljeno 18. marca 2021).

Miller, J. Jay, Morgan E. Cooley in Brittany P. Mihalec-Adkins. 2020. Examining the Impact of COVID-19 on Parental Stress: A Study of Foster Parents. *Child and Adolescent Social Work Journal*.

»Odredba o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije.« V: *Uradni list RS*, št. 19/2020. 12. marca 2020. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2020-01-0532/> (pridobljeno 26. novembra 2020).

Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. Koronavirus (SARS-CoV-2). 14. november 2020. <https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/> (pridobljeno 19. novembra 2020).

Van der Kolk, Bessel A. 2014. *The body keeps the score: brain, mind, and body in the healing of trauma*. New York: Viking.

OBVEZNO USPOSABLJANJE REJNIC IN REJNIKOV V SISTEMU REJNIŠTVA

Rejništvo je posebna oblika skrbi za otroke, ki iz različnih razlogov ne morejo živeti s svojimi starši. Država je to skrb prevzela z namestitvijo otroka v drugo, rejniško družino. Na takšen način se deli skrb za oskrbo in vzgojo otroka na rejniško družino, matično družino in center za socialno delo. Za vsakega otroka v rejništvu se vzpostavi individualni projekt pomoči otroku, v katerem so rejniki strokovni sodelavci, ki se za svoje delo izobražujejo, usposabljajo in skupaj z družinskimi člani izvajajo rejniško dejavnost. Država je pristopila k vseživljenjskemu usposabljanju izvajalcev rejniške dejavnosti na način, da je zakonsko opredelila obveznost usposabljanja, določila izvajalca, vsebino in število ur usposabljanja.

Rejniki¹ se morajo ves čas, dokler izvajajo rejniško dejavnost, usposabljati na način, kot to predpisuje zakon. Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti opredeljuje dve vrsti usposabljanj, usposabljanje pred pridobitvijo dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti in usposabljanje rejnikov, ko že izvajajo rejniško dejavnost. Usposabljanje za vse rejnike izvaja Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, na podlagi tega rejnik obnavlja licenco za izvajanje rejniške dejavnosti. Manjša usposabljanja organizirajo centri za socialno delo za vse

¹ V besedilu uporabljeni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

rejnike na svojem območju najmanj enkrat letno. Vseživljenjsko učenje rejnikov obsega tudi samoizobraževanje, sodelovanje na srečanjih skupin rejnic in rejnikov, udeležbo na različnih skupnostnih dejavnostih za rejniške družine ter sodelovanje v drugih podpornih programih.

Skupnost CSD Slovenije izvaja usposabljanje kandidatov za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti in usposabljanje rejnikov. Program usposabljanja izvajamo od leta 2006 dalje, v zakonskem obsegu predpisanih vsebin in številu predpisanih ur usposabljanja, tako za kandidate, ki želijo izvajati rejniško dejavnost (12 ur), kot tudi za rejnike, ki so že pridobili dovoljenje in že izvajajo rejniško dejavnost (20–25 ur).

Program usposabljanja kandidatov

Oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, vloži vlogo za izvajanje rejniške dejavnosti z ustreznimi dokazili pri krajevno pristojnem centru za socialno delo. Center za socialno delo ugotovi, ali kandidat izpolnjuje pogoje, ter v primeru, da jih, izdela oceno primernosti kandidata, ki jo pošlje na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Komisija za izbor kandidatov v primeru, da kandidat izpolnjuje vse pogoje, kandidata napoti na obvezno 10–12-urno usposabljanje. To izvajamo v dveh delih (dva izobraževalna dneva), udeležba na obeh delih usposabljanja je pogoj za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti.

V prvem delu usposabljanja kandidatom predstavimo zakonske predpise, ki urejajo rejniško dejavnost, razmerja med rejnikom in otrokom v rejniški družini, sodelovanje v individualni projektni skupini ter rejniški sistem. Kandidatom predstavimo vsebine o otrokovem razvoju, njegove čustvene

potrebe s poudarkom na čustvenih potrebah otroka v rejništvu. V zaključnem delu poteka delo v skupinah, kjer kandidati v delavnici aktivno sodelujejo in razmišljajo o sodelovanju v rejniškem sistemu.

V drugem delu usposabljanja kandidatom predstavimo vsebine s področja psihologije družine, seznanimo jih s posebnostjo rejniške družine in opozorimo na pomembnost sodelovanja z matično družino. V zadnjem delu usposabljanja se kandidatom pridruži tudi rejniška družina, sledi pogovor in prostor za vprašanja.

Kandidat uspešno zaključi usposabljanje pod pogojem, da se udeleži usposabljanja v obeh delih. Skupnost CSD Slovenije o udeležbi na usposabljanju obvesti Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki kandidata vpiše v evidenco izdanih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti. Skupnost CSD kandidatu izda potrdilo o uspešno opravljenem usposabljanju in tako kandidat postane izvajalec rejniške dejavnosti.

V Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti je dodana izjema, ko rejniku sorodniku ni potrebno kandidirati za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejništva. Za rejnika sorodnika pristojni center za socialno delo z utemeljitvijo rejniškega razmerja med otrokom in njegovim sorodnikom predlaga izdajo licence brez predhodnega usposabljanja. V primeru, da izpolnjuje vse pogoje za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, ga vpiše v evidenco izdanih dovoljenj in lahko začne izvajati rejniško dejavnost. Na podlagi izdanega dovoljenja, ga center za socialno delo napoti na usposabljanje in rejnika vključimo v program usposabljanja kandidatov.

Program usposabljanja rejnikov

Program usposabljanja rejnikov izvajamo na način, da so vsebine usposabljanja prilagojene potrebam in željam rejnikov, zato smo ga razvijali in dopolnjevali ves čas izvajanja skupaj z rejniki, strokovnimi delavci centrov za socialno delo in različnimi strokovnjaki s področja obravnave otrok in družine.

Po 28. členu Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, se *»rejniki mora najmanj enkrat v petih letih udeležiti usposabljanj, katerih vsebino, izvajalca in trajanje predpiše minister«*. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je diktirano omenjenega člena oz. »petletnega obdobja« pojasnilo na način, da rejniku od naslednjega dneva, ko opravi (zaključi) usposabljanje, začne teči nov petletni rok, v katerem se mora ponovno udeležiti usposabljanj v zakonskem številu predpisanih ur, torej 20–25 ur usposabljanja.

Program smo oblikovali za t. i. »dve kategoriji« rejnikov za izvajanje rejniške dejavnosti:

- 1) **Osnovno usposabljanje** (predpisane vsebine);
- 2) **Nadaljevalno usposabljanje** (izbirne vsebine).

OSNOVNO USPOSABLJANJE

V to »kategorijo« spadajo rejnice in rejniki, ki morajo opraviti t. i. »osnovno usposabljanje« in jim teče prvo petletno obdobje od datuma pridobitve dovoljenja. Ti rejniki in rejnice imajo obveznost udeležbe na treh različnih sklopih usposabljanja, ki se jih morajo udeležiti najmanj enkrat v petih letih. Vsebine usposabljanja so zakonsko predpisane (46. člen Pravilnika o pogojih in postopkih za izvajanje Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti) in časovno predpisane v obsegu 20–25 ur. Vsak vsebinski sklop obsega 6–8 ur in se izvaja kot enodnevno izobraževanje, ki poteka ob sobotah. Vsebine usposabljanja

smo zaradi lažjega razumevanja poimenovali kot »module« in obsegajo naslednje zakonsko predpisane vsebine:

- 1. modul:** poglobljanje znanja o otroku in njegovem razvoju; poglavja o posebnih potrebah otrok; razumevanje posebnosti položaja otroka;
- 2. modul:** psihologija družine; družina in vzgoja; značilnosti, ki v družinski skupini morajo biti zagotovljene, da bi otrok imel dovolj dobre možnosti za razvoj; rejniška družina; sodelovanje med rejniško in matično družino;
- 3. modul:** izobraževanje rejnikov kot sodelavcev v socialno delavskih projektih pomoči; koncept individualne projektne skupine; socialno delo z družino in rejniški sistem; novi koncepti v socialnem delu; pomen skupin za samopomoč.

Rejnike, ki so pridobili dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti in jim teče »prvo petletno obdobje«, na usposabljanje vabimo mi, Skupnost CSD Slovenije, kot izvajalec usposabljanja. Krajevno pristojni center za socialno delo s seznamom vabljenih rejnic/kov obvestimo pred usposabljanjem in po udeležbi na njem.

NADALJEVALNO USPOSABLJANJE

V to »kategorijo« spadajo rejniki, ki morajo opraviti t. i. »nadaljevalno usposabljanje« in jim teče naslednje petletno po pridobitvi dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Tudi ti rejniki imajo zakonsko obveznost udeležbe na treh različnih »nadaljevalnih vsebinah« usposabljanja, ki so časovno predpisane v zakonskem obsegu 20–25 ur, izbirajo pa lahko med različnimi nadaljevalnimi vsebinami, glede na specifično rejniško situacijo in potrebe pri

izvajanju rejniške dejavnosti. Vsak vsebinski sklop obsega 6–8 ur in se izvaja kot enodnevno izobraževanje, ki ga izvajamo ob sobotah. Nadaljevalne vsebine, ki smo jih vključili v Program usposabljanja rejnikov:

1. Prepoznava in obravnava spolno zlorabljenega otroka v rejniški družini;
2. Pomoč nemirnemu otroku, otroku z motnjo pozornosti, vzgojno zahtevnemu otroku in otroku z motnjo v duševnem razvoju;
3. Soodgovornost rejniške družine za vzpostavitev in vzpodbujanje stikov otroka z matično družino v Individualni projektni skupini;
4. Posebnost rejniške družine, ki skrbi za otroke sorodnikov (vsebina namenjena rejnikom sorodnikom);
5. Varovanje in zaščita otroka v rejniški družini pri ravnanju z osebnimi podatki in pri identifikaciji osebnih podatkov;
6. Komunikacija v rejniški družini, veščine pogovora z otrokom, neverbalna in verbalna komunikacija;
7. Obdobje mladostništva (puberteta), razumevanje otrokovega razvoja in doživljanja ter vzgoja mladostnika v rejniški družini;
8. Zaključevanje rejništva – priprava rejniške družine in otroka na odhod v samostojno življenje ali nazaj v matično družino;
9. Odvisnosti in mladostniki;
10. Vzgoja otrok s posebnimi potrebami (AD/HD in avtizem), s čustvenimi in z vedenjskimi motnjami;
11. Obravnava otrok z motnjo v duševnem razvoju;
12. Sodobna vzgoja – vzgoja za jutri;
13. Skrb rejnic zase;
14. Razumevanje položaja matične družine v rejniškem sistemu;
15. Posebnosti doživljanja in čustvovanja otrok ob travmatskih dogodkih, načini komuniciranja in sporazumevanja z otroki drugih kultur.
16. Počutje otroka, čustvovanje otroka, pogovor z otrokom v rejništvu;

17. Vzpostavljane in ohranjanje odnosa z otrokom in biološko družino v času trajanja rejništva;
18. Zloraba in travma v otroštvu – vpliv na otrokov razvoj in posledice v odraslem obdobju življenja.

Rejnike na usposabljanje napoti krajevno pristojni center za socialno delo s posebno napotnico, ki je priloga razpisa nadaljevalne vsebine. Na podlagi napotnice rejnika pisno povabimo na usposabljanje in o udeležbi rejnika na usposabljanju obvestimo krajevno pristojni center za socialno delo.

Evalvacija usposabljanj

Ob zaključku posameznega vsebinskega sklopa rejnikom v izpolnitev posredujemo evalvacijski vprašalnik. Na podlagi tega vprašalnika v program usposabljanja vključujemo vsebine, ki jih rejniki predlagajo in potrebujejo pri izvajanju rejniške dejavnosti. Rejniki so podajanje strokovnih vsebin predavateljev, organizacijo in izvedbo usposabljanja ocenili zelo dobro, pridobili so nova znanja in obnovili že pridobljena znanja. Najbolj jim je všeč delo v delavnicah, z izmenjavo izkušenj med rejniki in pogovorom v skupini. Na podlagi izvedenih usposabljanj rejniki predlagajo več usposabljanj, več vsebin o vzgoji otrok in mladostnikov ter pasteh zlorab na spletu. Potrebujejo tudi vsebine o pravno formalnem okvirju rejništva, informacije o možnih oblikah pomoči, ki jih lahko prejmejo tako otroci kot rejniki, ter pojasnila družinske zakonodaje. Želijo si tudi več vsebin o otrocih s posebnimi potrebami, o otrocih z avtizmom in načinih, kako reševati težave s starši.

Vsako leto rejnikom ponudimo določen nabor nadaljevalnih vsebin, med katerimi bodo lahko izbirali, in jim na takšen način ponudimo možnost izbire. V začetku leta vse centre za socialno obvestimo s predvidenim terminskim in

vsebinskim planom ter lokacijo usposabljanj in jih prosimo, da o tem seznaniijo vse rejnike na svojem območju. Centri za socialno delo tako skupaj z rejnikom načrtujejo udeležbo na usposabljanjih in pripravijo letni načrt usposabljanja za vsakega rejnika posebej. Na takšen način je doseženo kontinuirano izobraževanje in usposabljanje rejnikov kot ena izmed poglobitnih dejavnosti za izvajanje rejniške dejavnosti.

Pripravila: Irena Zemljič, univ. dipl. soc. del.

Skupnost centrov za socialno delo Slovenije
April 2021

Delo socialne delavke v času epidemije

Barbara Čož, univ. dipl. socialna delavka

Epidemija nam je spremenila življenje in delo. Spremenila je tudi način dela strokovnih delavcev v rejništvu. V sistemu rejništva sodeluje veliko udeležencev, potrebna je osebna interakcija in pogovor, neverbalna komunikacija včasih pove več kot besede. Ukrepi za varovanje pred okužbo s covid-19 pa so naravnani tako, da je bilo delo po

običajnem načinu nekaj časa nemogoče izvajati. Tudi strokovni delavci na centrih za socialno delo so se morali temu prilagoditi, njihova vrata so bila nekaj časa celo zaprta. Tako kot šolniki in delavci v mnogih drugih poklicih so morali poiskati druge načine in poti za sodelovanje z uporabniki.

O tem, kako je potekalo delo v času koronakrize, kako so se prilagodili ukrepom pred okužbami strokovni delavci in kako je potekalo delo na področju rejništva, sva se pogovarjali s **socialno delavko s Centra za socialno delo Ljubljana Vič-Rudnik, gospo Barbaro Čož**. Seveda sva se z Barbaro pogovarjali tudi o njenem pogledu na ureditev rejništva, o možnostih za delo strokovnih delavcev in kako kot strokovna delavka ocenjuje prihodnost rejništva.

1. Barbara, ali se nam za začetek lahko predstavite kot socialna delavka in nam kaj več zaupate tudi o sebi in svoji družini? Kot vem, ste ena tistih socialnih delavk, ki ne le delate pri rejništvu, pač pa ga na nek način tudi živite. Starši vašega moža imajo namreč že dolgoletno izkušnjo rejništva. Kako je to vplivalo na vaše osebno in poklicno življenje?

Sem Barbara Čož, po izobrazbi univerzitetna diplomirana socialna delavka. Svojo poklicno pot sem začela na Centru za socialno delo Ljubljana, enota Grosuplje, kjer sem bila najprej prostovoljka pri projektu Prostovoljno delo z otroki in mladostniki, potem sem bila dvakrat praktikanтка, nato pripravnica in eno leto zaposlena kot strokovna delavka. Že kot študentka sem se usmerila

na področje rejništva pri mentorici s tega področja. Vse to je sovpadalo z mojimi začetki študija socialnega dela in hkrati s spoznavanjem družine mojega moža, ki so rejniki z dolgoletno tradicijo. Ravno zaradi njih in hkrati z mojim začetkom študija me je rejništvo kot stroka začelo vedno bolj in bolj zanimati. Tako sem se odločila, da za zaključno diplomsko delo naredim študijo primera njihove rejniške družine, v kateri sem prek intervjujev primerjala rejništvo nekoč in danes. Seveda sem si želela, da bom v prihodnosti lahko opravljala delo na tem področju. Želja se mi je uresničila februarja 2018, ko sem imela možnost, da sem na CSD Ljubljana, enota Ljubljana Vič-Rudnik zasedla mesto na področju rejništva in posvojitve, ker je strokovna delavka, ki je delala na tem področju, zamenjala delovno mesto.

2. Za koliko otrok in rejnikov skrbite in katere druge naloge še opravljate? Kaj najraje delate in kateri del na področju rejništva vam je najtežji?

Trenutno naša enota Centra za socialno delo spremlja v okviru rejništva 28 otrok. Na našem območju je registriranih deset rejniških družin, od tega sta dve sorodstveni. Opravljam tudi področje posvojitve. Trenutno je na naši enoti Centra za socialno delo v postopku pridobitve mnenja o primernosti za posvojitve osem kandidatov. Po uveljavitvi družinskega zakonika smo imeli eno posvojitve, ki se je uspešno zaključila v lanskem letu. Področje rejništva obsega spremljanje otrok v rejniških družinah, sodelovanje in delo z rejniki, v paru pa se vključujem tudi v delo z matično družino. Rejništvo je kompleksno, zato zagotovo zahteva sodelovanje vsaj dveh strokovnih delavcev. Lahko rečem, da se področji rejništva in posvojitve povezujeta, saj se vsaj v zadnjem času veliko kandidatov za posvojitve vključi naknadno tudi v postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, kar ni nujno slabo, glede na spremembo zakonodaje na tem področju. Dobro je imeti pregled nad obema področjema. Menim, da tisti rejniki, ki so hkrati tudi posvojitelji, potrebujejo še več priprav na vključitev v rejništvo. Tu se predvsem upošteva njihov motiv odločitve za rejništvo in jih zato bolj usmerjam v primere otrok, za katere so

centri že podali na sodišče predlog za odvzem starševske skrbi ali pa se to delno lahko predvidi že na začetku. Vedno pa je tem rejnikom, ki so hkrati tudi posvojitelji, potrebno že na začetku podati realen vpogled v posamezen primer in jim ne obljubljati nekaj, česar ne bo mogoče izpolniti. Potrebno je z njimi zelo veliko govoriti o razlikah med posvojitvijo in rejništvom. Če kandidati ne morejo sprejeti osnovnih načel, nalog in dolžnosti rejnika, potem bodo to delo težko opravljali, tu mislim predvsem na sprejemanje matične družine in omogočanje stikov z otroki.

V rejništvu imam najraje obiske otrok in rejniških družin na njihovem domu, saj menim, da se v sproščenem in neformalnem okolju lahko veliko stvari pogovorimo, predvsem z otroki, ki so tako po navadi tudi bolj sproščeni. Lahko si tudi bolje predstavljamo družinsko dinamiko. Na žalost je premalo časa za več obiskov. Najlepši je tudi občutek, ko si te otrok zapomni, ko ve, da si njegova socialna delavka, in ve, da ti lahko zaupa.

Najtežje v rejništvu je bilo, ko sem bila vključena v postopek odvzema otrok, saj smo otroke hkrati takoj po odvzemu namestili v rejniško družino. Zelo težko je bilo gledati, ko so se dekleta v šoli v joku poslavljal od svojih sošolcev, čeprav so bila dekleta na to že prej pripravljena in so vedela, da bo prišlo do tega.

3. Kako bi ocenili razmere na področju rejništva in tudi na splošno na področju socialnega varstva? Ali imate strokovni delavci primerne pogoje za dobro in kvalitetno delo na svojem področju? Ko sem bila jaz še aktivna, sem se nenehno počutila v stiski s časom, vedno sem imela občutek, da bi lahko naredila več, pa ne uspem. Se tudi vam porajajo ti občutki?

Razmere na področju rejništva v tem trenutku bi ocenila kot neugodne. V praksi vidimo, da teh klasičnih rejniških družin, kot so bile včasih, ki so sprejele katerega koli otroka, ne glede na njegove težave in specifike, pravzaprav ni več. Ti rejniki prejšnjih generacij so zdaj na pragu upokojevanja. Imamo nove

rejniške družine, ki pa imajo po večini drugačne motive, zakaj se odločajo za rejništvo, v veliko primerih je to želja po skrbi za otroka, ker ne morejo imeti lastnih otrok. So pa ti rejniki tudi bolj izobraženi, kar je lahko prednost.

Tudi meni se porajajo občutki, da premalo naredim na tem področju. Zaradi velikega števila primerov in velikokrat zaradi kadrovskih stisk na centrih, moramo strokovni delavci pomagati še na drugih področjih, področje rejništva pa je nekako puščeno ob strani, oziroma se dela samo nujno, lahko bi rekli, se gasijo požari. Zagotovo je nezadovoljstvo s strani rejnikov, saj imajo premalo podpore. Kakor jaz vidim kot težavo, je tudi to, da so otroci, ki jih nameščamo v rejniške družine, pogosto zelo travmatizirani, potrebujejo psihološko in psihiatrično pomoč, kar pa je zdaj težko zagotoviti glede na čakalne vrste v javno dostopnih zdravstvenih storitvah. Veliko je sicer privatnih ordinacij, ki pa so vse plačljive. Vemo, da sredstev, ki jih rejniki prejemajo, ni na pretek, in da marsikateri rejnik poseže po lastnih sredstvih, da otroku zagotovi privatno psihološko/psihiatrično obravnavo.

4. Kaj bi bilo po vašem mnenju na področju rejništva potrebno še izboljšati, spremeniti?

Menim, da bi bila na področju rejništva potrebna večja podporna mreža za rejnike, več sodelovanja, možnosti supervizije za rejnike. Na našem centru smo že dobili nalogo, da preverimo zanimanje rejnikov za to, tako da se v prihodnosti to načrtuje. Preden pride do realizacije, sicer traja, verjetno pa je v mirovanju tudi zaradi epidemije. Menim, da bi bilo potrebno spremeniti/prilagoditi celoten sistem rejništva, vključno s plačilom rejništva, saj se glede na dvig cen življenjskih potrebščin, rejnina že zadnjih nekaj let ni povešala. Rejnikom bi na ta način lahko izkazali podporo in spoštovanje do opravljanja te dejavnosti. Prakse držav, v katerih imajo razvit sistem rejništva, so različne. Dokler imamo sistem rejništva, menim, da smo lahko zadovoljni, da imamo družine, ki so pripravljene sprejeti otroke v svojo družino in skrbeti za njih.

5. Letošnje in preteklo leto sta bili za strokovne delavce na področju rejništva verjetno še prav poseben izziv. Prosila bi vas, da nam predstavite način dela, ki ste ga imeli v času pandemije covida-19. Če ste delali od doma, kako ste uspeli biti socialna delavka in obenem še učiteljica svojim otrokom, da ne govorim o vseh drugih vlogah, ki jih opravljamo ženske?

V času prvega vala epidemije sem delo opravljala v službi, otroci so bili v varstvu pri moji tašči, ki je rejnica, saj oba z možem delava v poklicih, ki so bili uvrščeni med nujno infrastrukturo, tako da smo večinoma v popoldanskem času opravljali šolske obveznosti, saj smo vsakodnevno po e-pošti prejeli, kaj je potrebno opraviti za šolo, ni bilo videokonferenc. Delo je takrat v službi potekalo predvsem prek telefona in e-pošte, saj smo nekaj časa za stranke bili popolnoma zaprti, sprejemali smo samo nujne primere, prav tako smo na terenske obiske hodili samo v nujnih primerih. Večina ljudi, tudi rejniki, so upoštevali ukrepe in so se tudi sami odločali za čim manj fizičnega kontakta. V tistem času IPS-ov nismo imeli. Proti koncu prvega vala epidemije smo na naši enoti imeli dva primera odpovedi rejniških pogodb, za kar lahko rečem, da je bila delno kriva tudi epidemija in popolno zaprtje države. Otroci so bili ves čas doma, rejniki so jim morali pomagati pri delu za šolo. Večinoma je šlo za že tako travmatizirane, vedenjsko problematične otroke in te stiske so se v času epidemije še stopnjevale, tako da je na koncu prišlo do odpovedi rejništva s strani rejnikov. Rejniki so izpostavljali, da bi konkretno potrebovali pomoč oseb (prostovoljcev), ki bi otrokom pomagali pri šolskem delu, česar pa niti šola niti v večini primerov centri niso zagotavljali. Sami se niso čutili dovolj usposobljeni, da pomagajo otrokom, ki imajo že tako posebne potrebe in so zato vključeni v posebne programe šolanja. Rejniki so izpostavljali tudi, da je bilo premalo podpore in razumevanja s strani šole, saj se je od rejnikov preveč pričakovalo. Težava je bila tudi pri motiviranju otrok za šolsko delo, kar se je po dolgem obdobju šolanja na daljavo pokazalo v veliko primerih.

V drugem valu epidemije sem morala biti zaradi mojih treh šoloobveznih otrok in vsakodnevnih videokonferenc prisotna doma in sem dvakrat ali trikrat tedensko koristila varstvo otrok. Z možem sva se izmenjevala, tako da je bil

vedno kdo doma pri otrocih. V službi je bilo v času moje odsotnosti urejeno nadomeščanje po telefonu, večino obveznosti pa sem opravila sama v dneh, ko sem bila prisotna v službi. Lahko rečem, da je bilo to kar naporno obdobje, saj sem poleg tega, da sem bila pod stresom zaradi motiviranja in spremljanja svojih treh otrok (1. 3. in 4. razred OŠ), bila obremenjena še z delom v službi in zavedanjem, da verjetno ne nudim zadostne podpore rejnikom. Od januarja dalje pa sem bila prisotna v službi ves čas in je delo nemoteno teklo, seveda z omejitvami fizičnega stiska, razen v nujnih primerih.

6. Ali ste v novih razmerah lahko izvajali vse pomembne naloge v rejništvu? Ste imeli tudi nove namestitve otrok v rejniške družine?

Novih namestitev v rejniško družino v tem času nismo imeli, smo pa imeli dve odpovedi rejniške pogodbe in premestitve obeh otrok v vzgojni zavod, ker primernih in prostih rejniških družin, ki bi bile pripravljene sprejeti otroke, nismo našli. Vseh pomembnih nalog v rejništvu se ni izvajalo, ampak samo nujne. Delali smo po telefonu, po potrebi pa smo odšli tudi na teren. Na začetku epidemije je bilo res tudi manj klicev s strani rejnikov.

7. Kako so potekali IPS?

V prvem valu epidemije IPS-ov nismo imeli, smo jih potem izvedli v maju in juniju ter septembru in oktobru pred drugim valom epidemije. V drugem valu smo potem januarja začeli z IPS-i prek Zooma, to je bilo s tistimi rejniki, ki so bili v taki obliki pripravljeni sodelovati in so imeli za to potrebno opremo. V marcu letos smo začeli z izvajanjem IPS-ov na centru, saj so se ukrepi sprostili do te mere, da je že dovoljeno združevanje do 10 oseb.

8. Kako so potekali individualni in zaupni pogovori z otrokom in kako ste strokovni delavci usklajevali stike otroka s starši? Stiki naj bi v času pandemije po zakonodaji ne bili prekinjeni, vendar je bilo verjetno ravno tukaj največ pomislekov in strahov s strani rejniških družin.

Individualni in zaupni pogovori z otrokom so potekali v primerih, ko smo prejeli odpoved rejniške pogodbe, takrat smo se kljub ukrepom šli pogovoriti z otrokom in tudi rejniki. V drugem valu epidemije se je dekle v rejništvu samo obrnilo name in sva pogovor imeli na centru, starejši otroci so se name obračali po telefonu ali e-pošti. Težave so se pojavljale tudi pri izvajanju stikov s starši. V večini primerov so v času popolnega zaprtja države razumeli, da ne morejo imeti fizičnega stika z otroki in rejniki so predlagali druge načine komunikacije. Rejniki so bili v strahu pred tem, da bi otrok, ko bi imel stik s staršem, prinesel okužbo v družino. Nekaj časa je to razumevanje bilo, potem pa so v enem primeru starši zahtevali stik z otrokom in posledično je to pripeljalo rejnike do odpovedi rejniške pogodbe. Ker so spadali v ogroženo skupino, tega niso mogli dovoliti. Je bilo pa to vztrajanje staršev po stiku zgolj pika na i in je bila odpoved rejništva podana tudi iz razloga slabega oz. nesodelovanja s starši ves čas namestitve otroka v rejniški družini.

9. Ali so vsi rejniški šoloobvezni otroci vzpostavili stik s šolo in imeli primerno opremo? Ste morali delavci CSD organizirati kakšno pomoč rejnikom in otrokom v smislu pomoči z računalniki, učenjem uporabe digitalne tehnike in podobno?

Vsi rejniški šoloobvezni otroci so vzpostavili stik s šolo. V večini primerov so rejniki sami poskrbeli za dovolj računalniške opreme, v nasprotnem primeru jim je nasproti stopila šola in jim dala na posodo opremo. Rejniki se na nas niso obračali glede pomoči otrokom v smislu pomoči z računalniki ali učenjem uporabe digitalne tehnike, se je pa ena rejnica obračala na naš center in na pristojni center, ki pokriva njih kot rejniško družino, z namenom da se ji zagotovi prostovoljca, česar pa vsi centri nimajo organiziranega. Rejnica je potem v drugem valu epidemije dobila pomoč prostovoljke (s strani centra rejniške družine), ki pa ni bila časovno ustrezna (npr. pomoč so potrebovali v dopoldanskem času, ko je pouk, prostovoljec pa je lahko prišel šele v popoldanskem času). Rejniki so v nekaj primerih izpostavljali tudi nerazumevanje in premalo podpore s strani šole.

10. Kako ste se vi počutili ob vseh teh izzivih? Ali ste imeli dovolj podpore za svoje delo, kaj vas je obremenjevalo in kaj se vam zdi, da je kljub vsemu dobrega prinesla pandemija? Eno je nedvomno, da smo se vsi bolj naučili komunicirati po digitalnih medijih in morda še kaj drugega?

Samo rejništvo kot poklic je nedvomno bolje opravljati z osebnim stikom, saj je po mojem mnenju to področje, ki ga dolgoročno ni mogoče opravljati prek digitalne komunikacije ali prek telefonov. Tu je pomemben fizični stik z ljudmi, saj težko izrazimo sočutje in skrb tako za otroke kot za rejnike, prek zaslonov ni pristnega stika. Smo pa se vsi takrat zavedali, da je pač tako, in to sprejeli kot začasno obliko komunikacije z upanjem, da ne bo trajalo predolgo. Tudi sama sem se znašla v stiski, saj nisem vedela, na kakšen način bi lahko pomagala rejnikom. Nekateri so se že samo s pogovorom lahko delno razbremenili, nekaterim pa to ni bilo dovolj in so pričakovali konkretne prilagoditve in spremembe. V decembru smo tako zagotovili darila za čisto vse otroke v rejniških družinah, ne glede na starost. Glede na to, da letos prireditve z obdarovanjem nismo mogli organizirati, smo rejnike in otroke povabili, da darila sami prevzamejo na Centru, ali pa smo jim darila pripeljali na dom. Na ta način smo otrokom vsaj malo polepšali praznični čas.

Menim, da je bilo obdobje pandemije za nekatere pozitivno, za druge pa negativno. Pozitivno je bilo to, da smo več časa v družini preživeli skupaj, se bolj povezali, v drugih primerih pa so se odnosi med nekaterimi še poslabšali. Verjetno vsi niso bili navajeni, da so toliko časa skupaj in jim je bilo to težko, verjetno so se stiske pri nekaterih še poglobljale.

11. Kako vidite rejništvo v prihodnosti?

Menim, da bi bila nujna prenova rejniškega sistema v Sloveniji, za kar je bilo podanih že več pobud. Upam, da bo država te pobude upoštevala. Pomembno je, da imamo rejniške družine, da obdržimo sistem rejništva, da si vzamemo več časa za rejnike in otroke ter jim skušamo po najboljših močeh pomagati tudi strokovni delavci na centrih za socialno delo.

Barbara, najlepša hvala za odgovore. Želim vam, da še naprej z veseljem opravljate svoje delo, in upam, da se bo kakšen od vaših predlogov za izboljšane dela na področju rejništva že kmalu tudi uresničil.

Intervju pripravila: Maksimiljana Mali

Epidemija ne prizanaša rejniškim družinam

Ko se odločamo za starševstvo, kakršne koli oblike to že je-biološko, rejniško, posvojiteljsko ... razmišljamo o vseh možnih ovirah, težavah, ki nas čakajo. Z možem sva imela kar nekaj neprespanih noči, ko je bilo vprašanj "kaj če bo..." toliko, da sen ni prišel. A o epidemiji, "lock downu" in o vsem, kar je prinesla ta situacija, se nama pa res ni sanjalo. Takrat.

Danes se nama sanja tudi podnevi!

Rejništvo je res posebna oblika starševstva, ki v družbi, to si upam trditi, še vedno ni sprejeta tako, kot bi morala biti. Predsodki in stereotipi so prisotni na vsakem koraku. Tudi med šolskimi strokovnimi delavci. Žal tega dejstva najbrž še dolgo ne bomo spremenili, a morda je tudi covid epidemija priložnost, da zaorjemo v to ledino.

Hvaležna sem Rejniškemu društvu Slovenije (gospel Maksi Mali), ki nas je v času drugega vala preko vprašalnika o našem položaju v času epidemije prijazno pozvalo, da reflektiramo stanje v rejniški družini v času tovrstnih razmer.

Sicer pišem v svojem in moževem imenu, a verjamem, da tako čuti večina staršev, rejniških in vseh ostalih. Torej opisujem našo osebno situacijo, ki bo v tem prispevku najbrž opisana bolj blago, kot je v resnici. Pišem o času, ko smo ostali doma najprej spomladi 2020 in kasneje še konec oktobra istega leta.

Naši trije otroci so še posebej težko vodljivi, saj jih je treba k šolskim obveznostim skoraj prisiliti, ker ima vsak od njih nekaj učnih težav. In kjer so težave, se jim želijo izogniti.

Tako se moj (in možev) delovnik sedaj začne ob 6. uri, ko najprej pogledam, česa še nismo za šolo naredili pretekli dan. Natisnem naloge, navodila in potem zbudim otroke, pripravim zajtrk, jih pol ure motiviram, da se sploh spravijo k pisalni mizi in potem se usklajujemo - eden na zoom, drugi dela naloge, potem

razlaga tretjemu, spet nazaj na zoom in vmes še v povprečju 3 klici učiteljev dnevno. Seveda vse dobronamerno, želijo vedeti, kako nam gre, če kdo ne more na zoom...zaradi preobremenjenosti omrežja in slabše povezave v našem kraju smo pogosto brez internetne povezave. A klic ne more odpraviti oz. nadomestiti tistega, kar sami rešujemo. Eden joka, da ne razume snovi, druga spet tarna, da je vsega preveč in da ne more vsega narediti danes, tretji bi se izklopil vsaj za pol ure, ker je pritisk učiteljev prehud. V višjih razredih OŠ sem tudi sama zaznala prevelik pritisk, veliko snovi, ki jo morajo nujno obdelat. Ko sem o tem spregovorila z eno od učiteljic, mi je dejala, da mulci itak nimajo drugega za delat, da bodo te obveznosti že zmogli. In seveda starši skupaj z njimi, ki jih moramo prisiljevati v natančno oddajanje nalog. Če sami ne znajo, jih pa naučite!

Poleg "učiteljevanja" rešujem trenutno dva službena projekta, kjer se zaostrejuje pogoji dela nevladnih organizacij, psihično naporno, stresno. Mož je večino časa v službi, dela v socialni dejavnosti, v nevladni sferi, z možem namreč vodiva eno od nevladnih organizacij. Vladne službe, CSD-ji in drugi uradi so zaprti, vsi usmerjajo uporabnike k nam – "tam vam bodo že pomagali, mi nimamo osebnih stikov". Iz službe prihaja izžet, veliko stvari urejava preko telefona, saj oba delava v isti organizaciji in mu pomagam na daljavo, koliko zmorem.

Vmes –med posamičnimi šolskimi predmeti in zoom-i je še otroška neizmerna lakota, želja po malici, pa kmalu spet lačni - "mami, kdaj bo kosilo!?"...pa nadaljevanje vsega po kosilu. Po 14 uri si vzamemo predah in mlajša dva odpeljem na igrišče ali v gozd - na srečo gresta rada.. Starejši- najstnik postaja iz dneva v dan bolj asocialen, druženje mu pomeni le še skupinsko igranje video igrice po pouku, s sošolci in prijatelji skoraj nima stikov. Nekaterih starši ne pustijo, zaradi bojazni pred okužbo, drugi so izgubili voljo do druženja, odhajanja od doma.

Popoldan nadaljevanje obveznosti - pošiljanje nalog učiteljem, pa nadaljevanje in zaključevanje svojih delovnih obveznosti. Vem, da je tak oz. podoben delavnik vseh staršev šolajočih otrok, a dinamika v rejniški družini je

še posebej pestra. Poleg vseh rednih kontaktov s šolo so tu še komunikacija z biološkimi starši otrok.

Kot primer naj navedem, da se je oče enega od otrok po daljšem premoru oglasil dan pred božičem z željo, da fantu nekaj kupi za praznike. Takoj, tisti trenutek, pripeljite ga v nakupovalni center! Fant že sicer noče v nakupovanje, meni prepušča izbiri oblačil, ne počuti se dobro v velikih centrih. In sedaj, v času sprostitve za nekaj dni, naj bi ga hipno odpeljala, da se sreča z očetom, katerim stikom se upira vedno znova! Da bo stal v vrsti pred vhodom v trgovino, z glavobolom in masko na obrazu! To je treba vse skomunicirati, pojasnit, se zagovarjat, da ne oviram stikov, pač pa uporabljam zdravo pamet!

Takih in podobnih situacij imate tudi drugi rejniki v izobilju, pisale se bodo knjige o tem, a žal tudi žalostne zgodbe o posledicah te nore situacije.

Sama sicer imam nekaj znanj iz pedagogike in psihologije, zato z veliko bojaznijo gledam v prihodnost, ko se bodo vse te stiske otrok in mladostnikov začele izražati. Stiske vseh nas, tudi staršev, pa so evidentne že danes, saj najbrž nismo edina družina, kjer je prepirov in nesoglasij več kot jih je bilo kdajkoli. Otroci so nezavedno jezni na nas, ker jih ne znamo dovolj zaščititi pred norimi odločitvami, mi jezo na sistem kdaj kažemo tudi na nepravi način v razmerju do otrok. Starši, še posebej rejniški smo v tej situaciji ponovno in spet sami!

Vsak dan z možem iščeva možnosti, kako bi otrokom pomagala pri šolskih obveznostih, a nisva njihova učitelja. Sva njihova zagovornika, vzgojitelja, pomembni "drugi" osebi, ki morava in želiva skrbeti za njihov zdrav osebni razvoj. Če pa se od nas pričakuje, da bova njihova učitelja, s tem v otroških očeh izgublja primarno vlogo, zaradi katere nama tudi zaupajo. Naj se situacija vendar že normalizira, naj odgovorni vendar že doumejo, da otroci sodijo v šolo, starši pa bomo tudi v prihodnje opravljali svojo osnovno vlogo, ki jo določajo tako družinski zakonik in v našem primeru tudi Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti.

Vse dobro in odprimo se že vendar!

Irena Zajc, rejniška in posvojiteljska mama

O besedi rejništvo

K pisanju tega prispevka me je povabila urednica, naj pojasnim izvor besede rejništvo, in ob tem med drugim zapisala: »... vedno več ljudi predlaga spremembo besede rejništvo za našo dejavnost ali pa se z njo ukvarja in jo komentira. Tudi mene je začela motiti, saj se tudi v naši stroki jezik posodablja in veliko besed se je v zadnjih 20, 30 letih spremenilo, beseda rejništvo pa še kar ostaja. Že davno več ne uporabljamo besed npr. prizadeti otroci – sedaj otroci s posebnimi potrebami, kategorizirani otroci – razvrščeni otroci, nezakonski otroci – otroci iz enostarševske družine itd. Mislim, da tudi beseda rejništvo ne ustreza več poimenovanju dejavnosti družin, ki skrbijo za otroke, ki začasno ne morejo bivati pri svojih bioloških starših.« Dodala je še: »Besede lahko zaznamujejo dejavnost, osebnost ljudi, jih stigmatizirajo ali pa pobožajo ...«

Prepričana sem, da se s tem strinjate, tudi vi, spoštovani bralci. Ob tem naj izpostavim, da smo besedo rejenec vendarle uspeli omiliti z opisnim poimenovanjem »otrok v rejništvu«, pri čemer rejništvo ostaja moteč pojem.

Pregledala sem več različnih slovarjev našega knjižnega jezika, kako sta razloženi besedi *rejništvo* in *reja* ter od kod izvirata. Izvor besed pojasnjuje etimološki slovar, govorimo torej o etimologiji, vedi o *zgodovini besed, posebno njihovega izvora in prvotnega pomena*, kot je zapisano v Slovarju slovenskega knjižnega jezika in Slovenskem etimološkem slovarju. Dodan je tudi pojem *ljudska etimologija*, ki je razložena kot (*nestrokovno*) *razlaganje izvora besed po slučajni podobnosti*.

Sama beseda etimologija je grškega izvora: *étymología*, sestavljena iz *étymos*, kar pomeni resničen, *pravi*, in *lógos*, kar je prevedeno z več pomeni, med

drugimi tudi [beseda](#), [mišljenje](#), [veda](#). Najprej sem preverila prav v Slovenskem etimološkem slovarju, kaj je navedeno o pojmih *rejništvo* in *reja*. Beseda *rejništvo* nima dodane razlage o izvoru, zelo podrobno razlago pa najdemo pri besedah *reja* in *rediti*, in sicer tudi iz Pleteršnikovega slovensko-nemškega slovarja iz leta 1894. Maks Pleteršnik navaja *rejo* najprej v naslednjem pomenu »... živinče dati komu v rejo; v reji biti; v reji imeti; (o človeku): črednik, ki pase srenjsko živino, hodi na rejo k posameznim gospodarjem ...« V nadaljevanju navaja besedo *reja* v pomenu *delo*, starejša raba besede pa je bila tudi v pomenu *izdelek*. Pri navajanju izvora besed *reja* oziroma *rediti* je razlaga naslednja: latinsko *‘nutrire, alere’* (16. stol.).

Sorodno je cerkvenoslovansko *redъ* ‘hrana’; praslovansko **rědъ* ‘hrana’ in **redīti* ‘hraniti’ in sta

tvorbi iz indoevropskega korena **ured^h-*, **urd^h-* ‘naraščati’, ki se ohranja še npr. v staroindijskem *várdhati* ‘on narašča’, albanskem *ri(i)* ‘mlad’ (< **‘rastoč’*), grškem *orthós* ‘pokončen, raven, pravi’.

Slovenski etimološki slovar nas usmeri še k besedama *ran* (zgoden) in *rod*, kajti obe besedi in vse izpeljanke iz teh so tvorjene prav tako iz iste zgoraj navedene indoevropske baze v pomenu rasti, naraščati, dvigovati se. In morda lahko prav v tem izhodiščnem pomenu najdemo še največ oprijemljivega pomena tudi za besedo *rejništvo*, saj to ni zgolj »hraniti, poskrbeti za hrano«, pač pa predvsem »rast, dvig« otroka v vseh življenjskih razsežnostih.

Slovar slovenskega knjižnega jezika pojmu *rejništvo* dodaja ustreznico [rejniška dejavnost](#) in navaja primere rabe: *v teh krajih je rejništvo precej pogosto ...*, nato pa navaja kot publicistično rabo: *dati otroka v rejništvo rejo; po štiriletnem rejništvu se je vrnil k materi – življenju pri rejniku, rejnici*. Pri naslednji razlagi je navedeno: [popolna oskrba tujega otroka za plačilo](#): *iskati primerno družino za rejo; ukvarjati se z rejo / dati otroka v rejo; imeti v reji*. Dodana je še tretja, in sicer narečna raba v pomenu [krma](#), [hrana](#).

Enaki pomeni in krajše razlage so tudi pri pojmu *reja*.

Sinonimni slovar slovenskega knjižnega jezika navaja podobno: popolna oskrba tujega otroka za plačilo: *Nekaj let se je ukvarjala z rejništvom*. Kot sinonime navaja rejniško dejavnost ter zastarel izraz izreja in starega redništvo. Dodane so besedne zveze s sinonimi: *dati otroka v rejništvo*, *dati otroka v rejo*.

Namen slovarjev je ugotavljati rabo besed v živem govorjenem in zapisanem jeziku in jo tudi normirati, določiti knjižno, narečno in drugo rabo posameznih besed, pojmov, besednih zvez. Gre torej za dogovorjen jezikovni sistem in se po potrebi skozi čas tudi spreminja, saj je jezik živ organizem. Vsak dan nastajajo tudi nove besede, nekatere prevzemamo iz tujih jezikov take, kot so, druge prevedemo, nekatere samo slovenimo, jih približamo našim jezikovnim pravilom in naši rabi.

Na podlagi zapisanega v slovarjih našega knjižnega jezika je morda še bolj upravičeno, da si želimo spremeniti navedena poimenovanja, jih posodobiti in zamenjati predvsem s pomensko (bolj) nevtralnimi izrazi. V člankih tega Glasnika že zasledimo tudi izraze *nadomestna družina*, lahko bi uporabili tudi poimenovanje *začasno nadomestno starševstvo* (namesto rejništvo) in *nadomestni starši* (namesto rejniki). Iz teh poimenovanj lahko izpeljemo tudi *otrok v nadomestni družini* ali *pri nadomestnih starših*.

Dragi bralci, morda imate tudi vi kakšen svoj predlog za preimenovanje rejništva. Pošljite ga na naslov: rejniskodrustvoslovenije@gmail.com

Darja Kepec

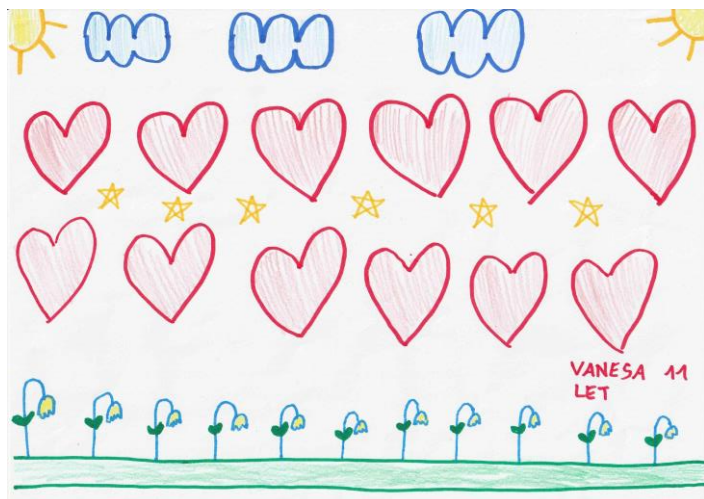

Viri:

Snoj, M.: Slovenski etimološki slovar. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1997. Str. 118, 522, 529, 542.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Dostopno na: <https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika>. Citirano 5. 3. 2021.

Sinonimni slovar slovenskega jezika. Dostopno na: <https://fran.si/208/sinonimni-slovar>. Citirano 5. 3. 2021.

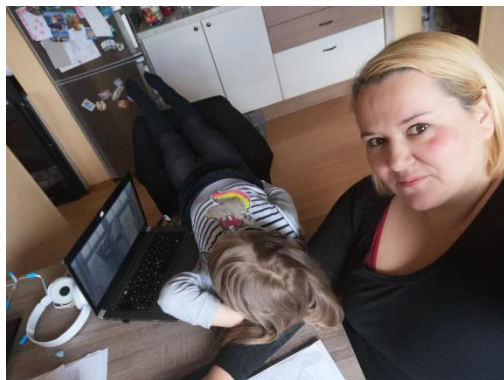

Kako je čas, ko otrok ne hodi v šolo, lahko tudi čudovit

Vem, da je marsikomu čas epidemije, ko smo bili zaprti v domove, med štiri stene, odrezani od »sveta«, šole, službe in marsičesa drugega, zelo poslabšal kakovost življenja. Vem pa tudi, da obstajajo zgodbe, ki so temu nasproten dokaz. Tako zgodbo sva živeli in še živiva z mojo deklico.

Januarja je bilo eno leto, kar je v moje življenje vstopila drobna deklica z dvema kitkama, v tem času sva se ne le dodobra spoznali, ampak tudi močno povezali. Spremljati njeno odraščanje, razvoj in videti ves napredek, je nekaj najbolj čudovitega in ponosna sem na vsak njen nov dosežek, tudi na tiste, ki se morda komu ne zdijo omembe vredni. Pri naju vsekakor so, saj predstavljajo mejnike, ko deklica odrašča v bistro, razgledano in tudi čustveno izredno inteligentno osebo.

In ravno čas, ko sva bili zaradi epidemije zaprti doma, ko nisva imeli toliko možnosti druženja z drugimi, ko se je bila moja prvošolka primorana šolati, jaz pa delati od doma, je bil za naju nekaj nepozabnega. Priznam, tudi kakšen naporen dan je prišel, sploh če je bil dež in nisva mogli niti v naravo, pa prišli so tudi dnevi, ko ni bilo motivacije za

učenje, za opravljanje šolskih nalog. Tudi tukaj priznam, da sva jih kakšen dan izpustili. No, prerazporedili. Iskala sem način, kako tiste dneve, ko ima motivacijo, opraviti čim več, da ne bova imeli nepotrebne slabe volje na dneve, ko je ta motivacija nižja. In uspelo nama je – vsak teden opraviti vse naloge, meni opraviti moje delo in še preživeti vsak dan vsaj eno uro ali več na svežem zraku. Napornih dni je bilo zelo malo. Po drugi strani pa ogromno čudovitih dni, ko sva uživali v tem, da sva bili od jutra do večera skupaj.

Potem je prišel za marsikoga težko pričakovan povratak v šolo. No, tukaj se je pa malce zataknilo. Nama je ta domača ureditev tako zelo ugajala in tako zelo sva se nanjo navadili, da je bil odhod v šolo spet dogodek, ki je pripeljal do manjše stiske. Težko se je bilo vrniti in moja Miia je bila eden redkih otrok, ki so jih vprašali, če se veseli šole, in je jasno in glasno rekla: »Ne.«

Zdaj po več tednih vrnitve v šolo, tam ponovno uživa, gre rada v šolo (tudi zelo rada domov in se pogosto pogaja z mano, če lahko pridem še prej, čeprav gre že sedaj običajno domov med prvimi), uživa v igri s prijatelji. Še rajši pa ima obliko druženja s prijatelji doma, na igrišču, pred blokom, v naravi.

Med stvarmi, ki sva se jih naučili tekom šolanja na daljavo, je bilo zagotovo to, da iskanje pravega trenutka za dejavnosti, ki jih je možno prilagajati, ni pol tako naporno kot to, da bi otroka silil, da nekaj naredi v tistem trenutku, ko si odrasli zamislimo samo zato, ker se nam zdi tako prav. Veliko manj časa in napora nam bo vzelo, pa tudi veliko več zadovoljstva prineslo otroku, če se bomo znali skupaj ustaviti in skleniti kompromise ter doseči, da otrok uživa tudi v stvareh, ki so zanj sicer obveznosti.

Eden takih primerov je bila matematika. Spomnim se začetkov šolanja na daljavo, ko je vsakič, ko je prišla na urnik matematika, grdo pogledala. To pri naju izgleda tako, da mala grdo pogleda, jaz se zasmejim, že naslednji trenutek pa se skozi jezen pogled smeji tudi ona. □

Matematiko sva zato uvrstili na urnik prvo in vsak ponedeljek zjutraj sva ob 8. uri sedeli za mizo in reševali matematične naloge. Nisva upoštevali šolskega urnika in jo prerazporedili skozi ves teden, ampak sva naredili vse hkrati. In matematika je postajala vse zanimivejša. Celo tako zelo zanimiva, da me danes pogosto zvečer, ko je že v postelji, prosi, da »se greva matematiko«. Ker je prvošolka, gre predvsem za primerjavo, kaj je večje in manjše, seštevanje, odštevanje in podobno.

Moram priznati, čeprav sva veliko časa namenili neformalnemu učenju šolskih predmetov, me je vseeno skrbelo, koliko se bo poznalo ob povratku v šolo vse to prilagajanje. Prva govorilna ura, ko sta učiteljici povedali, da je Miia izredno napredovala v primerjavi z začetkom šolskega leta, me je ne samo pomirila, ampak sem bila tudi izredno ponosna na deklico.

To sončno, srčno deklico, na katero sem še posebej ponosna takrat, ko se pogaja za svoje (čtetudi včasih ni čisto na mestu, a nekje je treba začeti), ko postavlja (ne)prijetna vprašanja in nanje skupaj iščeva odgovore, ko se bori za pravice, ne le za svoje, ampak tudi svojih prijateljev in sošolcev, ko stopi v bran šibkejšim in ko najstnika na otroškem igrišču podučijo o tem, da se smeti mečejo v smetnjak in ne na tla ...

Kar sem se sama naučila v tem letu, ko sva bili skupaj več, kot so odrasli in otroci običajno, je zagotovo to, da je otrokom treba prisluhniti. Da odrasli nimamo vedno prav in da so otroci izredno hvaležni, če jim pustimo oz. vsaj damo občutek, da soddločajo o stvareh, ki se njim zdijo pomembne.

In pa argumenti. V času, ko so v šoli in pridejo po šoli domov, imamo z njimi na voljo le nekaj ur na dan. Zdaj, ko smo z otroci preživljali cele dneve in počeli skupaj domala vse, pa se je ta moč argumentov, zakaj je nekaj prav in nekaj ni prav in zakaj nekaj narediti, še toliko bolj izrazila. Otroci potrebujejo argumente, morajo razumeti, zakaj je nekaj obvezno in zakaj je nekaj prav. In ti argumenti se pri moji deklici (pa tudi številnih drugih otrocih, ko se pogovarjam z njimi in njihovimi starši) najmočnejše orožje, ki ga odrasli imamo, ko otrokom želimo dati največ, kolikor je mogoče, da bodo odrasli v odgovorne in čudovite osebe. Je pa bistveno, da so razumljivi, da temeljijo na dejstvih in otroku predstavljajo smisel.

Tako kot naši otroci vsak dan znova osmišljajo naša življenja.

Mateja A. Kegel, rejnica

SANKOVIĆ LARA 14. LET
VINOGRADNIŠKA C. 9
2312 OREHOVA - VAS

★ Čas med korono. ★

Kaj se je dogajalo med epidemijo? Kako je bilo?

-Kaj se je dogajalo? Hmm... Dosti stvari. Npr. pri meni res veliko. Dosti sem brala, risala, poslušala glasbo, plesala,...

-Kako je bilo? Zanimivo, zabavno, malo strašno a vzdržno.

V času epidemije smo se vsi naučili veliko. Natanko tako.

Nekateri so se naučili speči kaj novega, drugi so kaj novega

izdelali. Jaz na primer sem se naučila kako se družiti z

malim razvajenim mulcom, ki ti ob devetih zvečer razlaga,

kako se reče lateremu avtu in kako hitro vozi. Kakšni

pa so bili med epidemijo rejniki? Malo srečni malo tečni.

Pa kljub temu, da je epidemija dobila tudi nas smo se vseeno prebili čez badne čase te bolezni.

Imeli smo se v redu, upamo, da bo bolje.

Lara 14. let

Življenje v naši rejniški družini v času epidemije

Kdo bi si mislil, da nam bo leto 2020 ostalo v takšnem spominu. Kot včeraj se spominjam marčevskega dne, ko sem sedela v pisarni in prek elektronske pošte sprejela sporočilo štaba Civilne zaščite, da se zapirajo vrata vseh (nevladnih) organizacij v naši občini zaradi epidemije. Še isti dan sem spakirala pomembne dokumente, si na ključek naložila poročila, razpise, ki jih še nisem dokončala in vzela nekaj pomembnih fasciklov. Svojo novo pisarno sem si ustvarila v domači spalnici. Ko se je izkazalo, da ne bomo doma samo en teden, dva, sem dokončno izpraznila omare v pisarni, doma pa sem fascikle zaradi pomanjkanja prostora kopičila kar pod posteljo. Vsi v družini smo se podali v neznano.

Najini rejniški dekleti sta začeli z novim poglavjem – učenjem na daljavo. Petošolka je dnevno dobivala učno snov in naloge po elektronski pošti za naslednji dan. Pri učenju je bila kar samostojna, naloge je redno oddajala v spletno učilnico, čeprav se jo je sčasoma lotila »bolezen« odlašanja. Dejstvo, da sem bila jaz doma in hkrati v službi, in to celih osem ur, ji ni šlo povsem v račun. Večkrat je brez vzroka prihajala v mojo domačo pisarno in iskala pozornost. Včasih je bilo res težko, saj sem jadrjala med potrebami in željami deklet, klici družin v stiski, pisanju prijav na različne razpise, vmes pa sva bili redno na zvezi tudi s sodelavko Majo, ki živi nedaleč proč.

Večkrat sem odšla na teren, imeli smo kar veliko logističnih težav, saj sta bili naša pisarna in skladišče zaprta, razdeliti pa smo morali več palet hrane in življenjskih dobrin družinam v stiski. Naša srednješolka ni mogla dojeti, da je učenje na daljavo resna stvar, iz postelje je zlezla šele po deseti uri, kot da so se začele ene dolge počitnice. Večkrat jo je bilo

treba motivirati, prositi, prigovarjati, včasih kar težiti, da je redno oddajala domače naloge in sledila učni snovi. Povrh vsega učenja je morala za praktični del pouka še kaj speči ali postoriti v kuhinji.

Mož je po enotedenskem dopustu dobil vso tehnično opremo s strani delodajalca, da je lahko začel z delom na daljavo. Začasno pisarno si je uredil kar v dnevni sobi. V dneh, ko je bil dežuren v klicnem centru, smo okrog njega hodile kot miške in trenirale tišje komuniciranje. Naš dom se je čez noč spremenil v multifunkcionalno in učinkovito podjetje s štirimi zaposlenimi. Vsi računalniki so brneli, tiskalnik pridno opravljal svoje delo, telefoni zvonili – samo bog ne daj, da bi »crknu« internet! Hvaležna sem, da nas je v tem obdobju (in še vedno) moja mama vsak delovnik razvajala z okusnim kosilom, ki nam ga je puščala kar v svoji garaži. Zaradi epidemije smo namreč striktno omejili fizične stike in se srečevali samo na prostem z ustrezno razdaljo ali pa so starši prišli samo na balkon. Nakupovali smo kar prek spleta, tako živila, stvari iz lekarne kot druge nujne življenjske potrebščine.

Vsak dan ob 16. uri sem ugasnila svoj prenosnik, prečkali smo cesto za našo hišo in se podali v gozd. Razen takrat, ko je privršala gospa Burja z dežjem, takrat smo ostajali doma. Koliko doživetij ponuja gozd. Odkrivali smo nove stezice in si pričarali čudovite razglede, pobirali smeti in imeli veliko zabave z odvrženim plastičnim zabojem, s katerim smo se spuščali po asfaltni dolini. Igrali smo se ob potoku, redno skrbeli za grobova ježka Sivka in vrabčka Rjavka, ki smo ju pred časom našli mrtva in ju primerno pokopali v gozdu. Za šolsko nalogo smo iskali dvanajst zakladov v naravi, naša šolarka je izdelala herbarij, opravljala ure športne vzgoje na gozdnih jasadah, povzpeli smo se tudi na Mali Golak (1495m). Svoj vzpon je morala fotografirati, zapisati itinerarij ter raziskati floro in favno tega področja.

Ob prihodu domov pa spet za šolske zvezke – z možem sva postala inštruktorja za vsa vprašanja in učne zagate tistega dne – največ smo se posvečali matematiki in angleščini. Srednješolka je imela tudi redno učno pomoč prek Zooma, v maju pa je nekajkrat šla na učno pomoč kar v šolo. Najmlajša je zelo pogrešala sošolke, učiteljice, nasploh šolo. Stiki z mamo so na veliko razočaranje deklet v tem obdobju odpadli, nadomestili smo jih z dodatnim telefonskim pogovorom. Končno je prišel maj in postopno rahljanje strogih ukrepov, dekleti sta se z veseljem vrnila v šolske klopi med svoje vrstnike.

Poletni počitniški dnevi so prinesli nekaj sprostitev, dekleti sta v juniju odšli v kolonijo v Piran, ki ga je organiziralo lokalno Društvo prijateljev mladine. Z možem pa sva si privoščila nekaj dvojine v termah. V avgustu smo tako kot vsako leto preživeli deset dni družinskih počitnic na hrvaškem otoku Cresu. Dan preden smo odšli na morje, me je poklicala socialna delavka in povedala, da iščejo rejniško družino za 9-mesečnega dečka. Naj si vzamemo čas za razmislek o tem, če bi ga sprejeli. Priznam, da tisto noč pred odhodom na morje nisem zatisnila očesa. Tudi počitniški dnevi na morju so bili v znamenju misli na otročka, ki išče varno in ljubečo družino. Veliko smo se pogovarjali o tem, naša najmlajša je cele dneve razpredala o tem, kaj bi potrebovali za takšnega otročka, kaj bi jedel, koliko bi spal, kakšne igrače bi potreboval ter kako ga bo ona previjala in hranila. Ob prihodu domov sva z možem šla na razgovor na Center za socialno delo v našem kraju, kmalu potem pa na obisk k fantku v Krizni center Palčica v Grosuplje. To je bila ljubezen na prvi pogled. Naša najmlajša se kar ni mogla ločiti od tega srčkanega bitja. Po odhodu je izjavila, da bo, ko bo velika, imela ogromno hišo in bo vse otroke vzela iz Palčice.

Tako smo v drugi polovici septembra v naš dom sprejeli novega člana. Življenje se nam je postavilo na glavo, privaditi smo se morali na povsem drugačen vsakdanji ritem. A vse smo hitro osvojili in v našem domu vsak dan sije posebno sonce, ki nas napolnjuje z nežnostjo in ljubeznijo.

Drugi val epidemije je ponovno zarezal v naš vsakdanjik. Mož se je s svojo domačo pisarno preselil v hišo mojih staršev, saj doma ni imel več mirnega kotička za delo. Meni pa je ravno dan pred prihodom otroka potekla pogodba o zaposlitvi za določen čas. Tako sem ostala doma z malčkom, osnovnošolko in srednješolko. Stiki s starši so na srečo potekali brez posebnosti, le z upoštevanjem vseh previdnostnih ukrepov.

Če pogledam nazaj, to leto niti ni bilo tako slabo. Poskušalo nas je ustaviti, da razmislimo, kaj je pomembno v življenju. Da vadimo potrpežljivost sami s seboj in sočlovekom, da ne pozabimo, da smo povezani močnejši (četudi moramo držati fizično distanco). Da si vzamemo čas za človeka v stiski, in mu po svojih močeh pomagamo. Da ne pozabimo na naravo, našo zvesto prijateljico in zdravilko. Da ne pozabimo, da imamo samo sedanji trenutek in živeti moramo prav »tu in zdaj«, saj je to edino, kar imamo.

Urška Brežnjak, rejnica

DOBRI IN SLABI SPOMINI NA KORONO

V času pandemije so se naši dnevi spremenili, saj sem postala poleg mame še učiteljica. Včasih je bilo zelo naporno z dvema otrokoma, ki sta bila zelo zahtevna, predvsem Lara, pubertetnica. Tudi ona je doživljala večje stiske, ker je na sodišču izrazila svoje mnenje in sta bila starša jezna. Ko jo pripeljemo k očetu in nam že več mesecev ne odpre vrat, takrat je zelo jezna in stresa jezo na nas tri. To traja nekaj dni, potem se umiri. K mami pa ne želi; saj veste, pubertetnica, ki ima še druge težave.

Pri nas je pestro. Pri Lari pouk na daljavo poteka v redu, včasih jo kam zanesemo na računalniku in rešimo sproti. Moramo jo imeti pod nadzorom, ker bi jo prevečkrat zaneslo stran od pouka. Mali Timotej pa je komaj čakal, da se vrne v šolo, saj je zelo pogrešal sošolce. Potem smo še vsi naenkrat zboleli za korono, tako da je bilo takrat še težje prebroditi vse skupaj. No, pa nam je tudi to uspelo. Bili so pa tudi lepi trenutki, ko smo skupaj sedli za mizo in igrali Eno, Človek ne jezi se, lme, priimek, stvar ... Lara in Timotej sta zelo veliko risala, predvsem Lara, saj zelo rada riše. Prebrala je zelo veliko knjig, ki jih obožuje. Prosti čas smo večinoma preživljali v igranju in vsak dan na dolgih sprehodih v naravi. Tam smo skupaj uživali, se fotografirali, zapeli kakšno pesmico, povedali kakšen vic in se nasmejali. Timotej je zelo napredoval v motoriki. Učiteljica ga večkrat pohvali in takrat pride domov zelo vesel.

Časa za sebe nisva imela, saj sta naju otroka potrebovala. Izpolnila sva jima tudi željo in dobila sta vsak svojo muco: Lili in Tigrčka. Pravo veselje je bilo, ko sta ju zagledala.

Včasih so bile tudi težave, ampak smo morali vse premagati, saj ne moreš kar obupati. Oba otroka imava zelo rada, kot da sta najina. Pomagal nama ni nihče. Ko so bile težave, sem se včasih potožila kakšni res dobri prijatelji, to je bilo pa tudi vse. KLJUB KORONI, KI JE PRINESLA SLABE STVARI, SMO MI IZ TEGA POTEGNILI TUDI DOBRE.: -D

Lidija, Drago, Timotej, Lara

Prehojena pot naše rejniške družine, »korona« december in pogled naprej

Letos nam je »korona« predružačila srečanja in povabili ste nas, da napišemo nekaj, kar bi želeli sporočiti, da se vsaj na ta način povežemo. Z ženo sva se odločila, da bova z vami podelila delčke našega rejniškega življenja, razmišljanja, ideje, hrepenenja. Za možnost ustvarjanja rejniške družine sva z ženo neizmerno hvaležna in se v tem čutiva izpopolnjena. Morda se sliši celo nekoliko drzno, to doživljava kot najino poslanstvo, rejništvu se predajava z vsem svojim srcem. Ni lepšega kot skrbeti za mlade in jim posredovati življenjska sporočila, modrosti z namenom, da se jim ponudi izkušnje, s katerimi bodo lahko zdravo odraščali in prišli do urejenega, zadovoljnega, uspešnega odraslega življenja. Srčno upava, da bo to tudi v korist in veselje otrokom, ki so nama zaupani v rejništvo. In ni lepšega kot lep pogled otroka, njegov nasmeh, igrivost, zatopljenost v igro ali delo, pa tudi nagajivost ter večer, ko zaspijo in izgledajo skoraj kot angelčki.

December je poseben mesec, je veseli december, v njem prižgemo veliko luči, lučk, obiščejo nas dobri možje, ob večerih v temi pojemo ob adventnem venčku in na njem so prižgane sveče, pečemo jabolka s cimetom ter piškote in po stanovanju zadiši, pošiljamo voščilnice, na božični večer pripravimo jaslice z novoletno jelko, pojemo božične pesmi, prebiramo božično novoletne zgodbe, običajno se še obiščemo in malce obdarujemo, a tokrat so zaradi korone le telefonski pogovori, skype, zoom. Z ženo pregledava celotno leto, se zahvaliva za vse dobro, lepo in se priporočiva za vse dobro tudi za naprej. Zadnja leta vse to počneva z otroki, ki so nama zaupani v najino rejniško družino. Že takrat, ko sva se spoznavala in načrtovala najino skupno življenjsko pot,

sva bila odločena, da bova v najin dom povabila otroke, ki zaradi težav v svoji družini potrebujejo nadomestni dom, rejniško družino. Z ženo sva zelo hvaležna, da so z nama še trije otroci: dve deklici in dojenček, za katerega deklici rečeta, da je to naš »pupo ljubljeneček«. Tudi »pupo ljubljeneček« je deklic zelo vesel, uživa v njuni družbi, se jima na široko smeje, ju boža po obrazu in potegne za lase ...

Sedaj pa k našemu vsakdanu. Poleg vsega lepega, imamo seveda tudi nekaj dela. Ena deklica je še v vrtcu in ima cerebralno paralizo. Z njo je potrebno vsakodnevno vaditi terapevtske položaje, telovaditi, da ohranjamo gibljivost in kondicijo. Tu je še njena sestra prvošolka, ki ima šolo na daljavo in potrebuje enega od naju, da je z njo v učnem procesu. In potem je tu še »naš pupo«, dojenček ljubljeneček, ki se ga v vsakem trenutku razveselimo in sledimo njegovemu ritmu budnosti in spanja. Poleg razvedrila, prijetnega dela, igre, »cartanja, hecanja« je potrebno skrbeti tudi za delovne navade, red, urejenost, deklici povabiti v gospodinjska opravila, čeprav gre na račun tega mnogo več časa, kot če bi na hitro opravila in kaj postorila midva z ženo. A želiva, da vzljubita tudi ta del in da po svojih močeh prispevata k skupnemu dobremu. In tu je še postavljanje meja, zahtev, čemur se občasno deklici upreta, se razjezita. Že od sredine novembra so viroze naša stalnica, najprej eden, nato drugi in sedaj še midva. Pri tem imamo dvojno srečo: najprej nimamo korone in drugo je to, da je bil bolan le eden naenkrat. Tako je to podajanje in prenašanje viroz bolj obvladljivo.

Vsak od otrok potrebuje tudi svojo posebno nego. Vse to je skupek malih, na videz drobnih vsakodnevnih posebnosti: telovadba in orodja za eno deklico, za drugo posebnosti glede oči, dojenček pa ima svoj ritem, ki mu je potrebno slediti. Vendar ta mala dejanja zaradi stalnosti že dajejo sad: pri vsakem otroku je opazen napredek, pomembno

izboljšanje glede na izhodiščno stanje, ko so prišli k nama v našo rejniško družino. To je za naju z ženo potrditev, da je vredno zastaviti življenje v začrtano smer.

In sedaj »korona«. Virus, ki je ustavil svet. Kolikor z ženo razumeva ta virus, je ključnega pomena, da resno upoštevamo ukrepe in s tem zaščitimo naše najranljivejše. Iz medijev je zaznati, da je to še posebej naporen čas, da je to čas mnogih družinskih kriz ... Z druge strani pa iz konkretnih stikov z drugimi, in sicer prek zooma, telefona, od običajnih ljudi, zakoncev, družin, otrok izveva, da jim ta umiritev ustreza. Morda nam »korona« sporoča, da bo potrebno v našem življenjskem stilu nekaj korenito spremeniti, morda bo potrebno opustiti balast v vseh dimenzijah življenja, da bo na površje prišlo bistveno. Ena takih stvari so medosebni odnosi. Vzeti si čas zanje. V zakonskem odnosu obuditi lepo, vzeti si čas za zakonca, pogovor, skupen ogled zanimive oddaje, se o njej pogovoriti, odigrati igro remi pa tudi prepoznati sence in jih osvetliti, kar bo omogočilo novo, kvalitetno dimenzijo življenja. Glede otrok sva v enem od intervjujev na nacionalni televiziji zasledila, da vzgojitelji in učitelji v vrtcu in šoli lahko otroku ponudijo znanje z njihovimi posebnimi metodami, toda od staršev lahko v tem času dobijo več pozornosti, objemov, prijetnih skupnih trenutkov dela, kar pa današnji mladi rod neizmerno potrebuje. Sicer pa sva z ženo glede šolskega znanja mnenja, da je najboljša, da otrok pridobi dobre osnove, da bo svoje znanje lahko nadgrajeval in se prilagajal spremembam. Skratka, tudi tu velja staro načelo: »manj je več«. Z ženo intuitivno čutiva, da tudi za čas »korona« izolacije in redukcije stikov, dejavnosti, proizvodnje, potrošnje itd. velja stara modrost, da je vse za nekaj dobro, torej tudi korona. To bomo v prihodnosti še odkrivali.

Še pogled naprej. »Korona« nas opominja, naj bolj zavestno ščitimo, negujemo, spodbujamo življenje. Življenje v vseh dimenzijah. Tudi

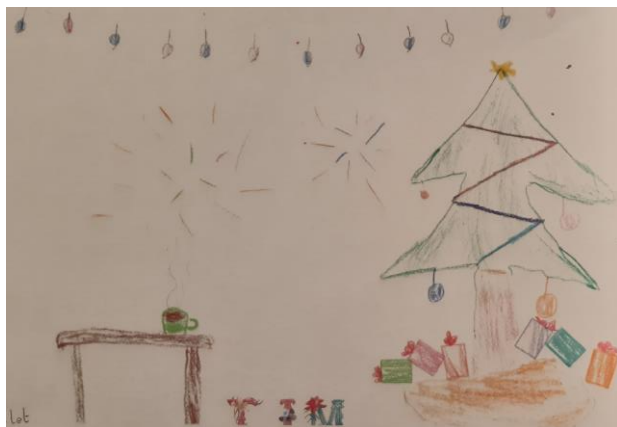
čustveno in socialno, tako da podpiramo vrednote, ki omogočajo kvalitetno življenje, in živimo v skladu z njimi. Da k temu stremi vsaka stroka na njej lasten način. Glede rejništva sva z ženo v zelo intenzivnih stikih tudi s socialnimi delavkami, ki spremljajo rejništvo, biološkimi starši otrok v rejništvu in nenazadnje tudi z otroki v rejništvu. Skupaj iščemo, oblikujemo, sooblikujemo rešitve, ki naj bi bile v največjo dobrobit in korist otrok. Ob izmenjavi izkušenj, mnenj pa tudi strokovnih pogledov ugotavljamo, da nas občasno omeji zastavljena struktura rejništva. V osnovi je dobra. Morda so tudi na tem področju potrebne posodobitve, da se bo šlo v korak s časom, a da bo obenem ohranilo svoje dobro bistvo. Ni samo »korona« tista, ki spreminja našo družbo. Tudi v rejništvo v zadnjih letih mnogokrat prihajajo otroci, ki so kompleksnejše oškodovani, npr. imajo čustvene in vedenjske težave, obenem pa je prisotna še kaka organska okvara ipd. Vse stroke kažejo, da taki otroci najbolje napredujejo in se jim stanje izboljša prav v družinskem okolju. Za otroke, ki nimajo možnosti za ugoden razvoj znotraj biološke družine, je zanje najboljša rešitev v nadomestnem družinskem okolju, kot je npr. rejništvo. Zanje je tudi bolje, da imajo v družini ob sebi še družbo otrok, s katerimi delijo svoj otroški svet tako s prijetnega vidika kot tudi z vidika navajanja na strpnost, sprejemanje in kulturo sobivanja. S tem otroke tudi najbolje opremimo za urejeno odraslo življenje tako na področju medosebnih odnosov kakor tudi delovnih navad. Nekateri taki primeri bi potrebovali več dela rejnikov v domačem okolju in tako se poraja ideja, da bi v posebnih primerih, ki bi se točno definirali, lahko oba zakonca hkrati izvajala rejniško dejavnost. Z ženo sva zasledila podatek, da se spreminja tudi struktura rejnikov. Vse več je rejnikov, ki nimajo lastnih otrok in so pripravljeni svoj dom ponuditi otrokom, ki potrebujejo namestitev v rejniško družino. Na drugi strani je veliko rejnikov v zrelih letih, ki imajo svoje lastne otroke že odrasle, imajo pa še željo in kapaciteto sprejeti otroke v rejništvo. Taki

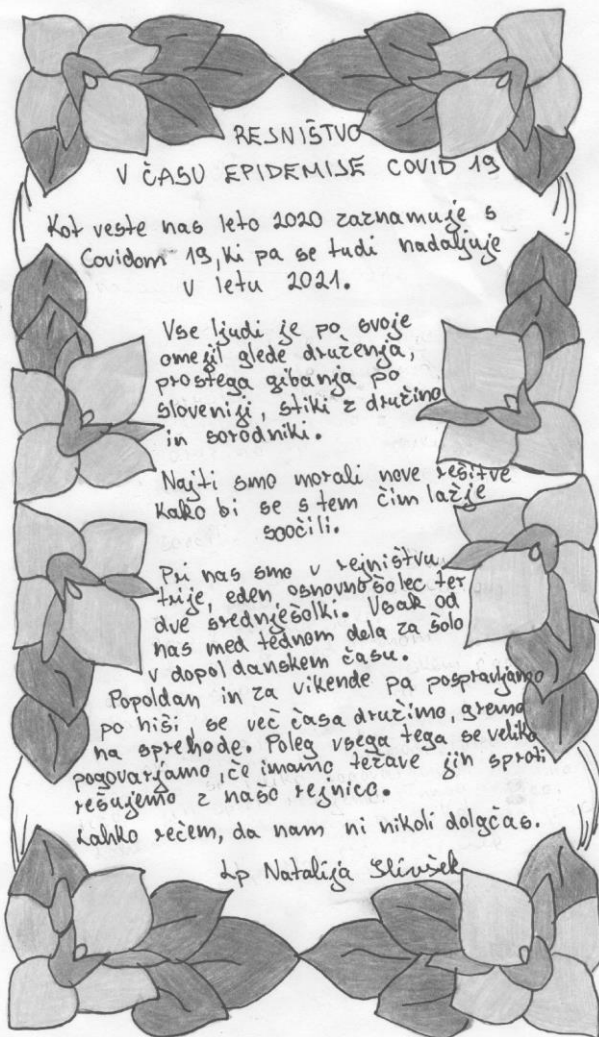

bi lahko sprejeli v svojo družino tudi več kot tri otroke. Kolikor nama je z ženo znano, lahko v rejniško družino pridejo največ trije otroci, izjemoma več, če so sorojenci. Morda bi ta standard ostal za rejniške družine, ki že imajo dva ali več šoloobveznih otrok, število otrok v rejništvu pa bi se lahko povečalo v primerih, ko je želja po več otrocih in ni lastnih otrok. Seveda so to le ideje, morda pa bi bile vredne premisleka. In strinjava se z vsemi, ki iščejo drugačen izraz za rejništvo in otroka v rejništvu. Da bi bil še bolj prijazen in domač. Ideje oziroma predloga pa (še) nimava, vsekakor pa podpirava prizadevanja tudi v tej smeri.

Za konec pa še lepe želje. Vsem udeleženi v rejništvu, otrokom, staršem, rejnikom, strokovnim delavcem, z ženo v letu 2021 želiva vsega dobrega, obilo zdravja in zadovoljstva na vseh področjih življenja.

Drago in Alenka Kolar, rejnika

Promocija in predstavljanje rejništva v Italiji

O rejništvu v Italiji smo pisali že v Rejniškem glasniku št 51, kjer smo na splošno predstavili delovanje njihovega rejniškega sistema in nekoliko zgodovine rejništva s tega območja.

S tokratnim prispevkom želimo prikazati enega od načinov promocije rejništva v Italiji in s kakšnimi metodami skušajo pridobiti nove rejniške družine. Članek je novejši, iz leta 2021.

Italijani imajo kot velika država mnogo različnih asociacij, društev, civilnih združenj, ki se ukvarjajo z rejništvom, pa tudi državno rejništvo, ki je organizirano na občinski ravni, tako da ni nekega centralnega pristopa k tej dejavnosti, razen osnovne zakonodaje.

Članek, ki ga povzemamo, je bil objavljen na spletni strani Tavolo Nazionale Affidò, kar bi lahko prevedli kot Nacionalno omizje o rejništvu. To omizje – gre za internetni naslov, je prostor, ki daje možnost za srečevanje, sodelovanje in tudi za konfrontacijo med združenji in društvi rejniških družin nacionalnega pomena ter občinskimi in regionalnimi društvi rejniških družin.

Cilj teh spletnih strani je predstavitev delovanja rejniških družin ter refleksije in soočenje s pravicami otrok in rejniških družin na celovit način in v celotni državi.

V okviru te spletne aplikacije je prisotno tudi mesto Leggi Oggi – Zakonodaja danes, kjer se nahajajo uradna obvestila o finančnih nadomestilih za rejniške družine in pripadajoče zakonske določbe.

Veliko promovirajo rejništvo tudi na Facebook straneh Tavolo Nazionale Affidò in drugih naslovih.

Pojem »affido familiare« – rejniške družine, bi lahko dobesedno prevedli kot družine zaupanja, družine, ki se jim zaupa. Tako že poimenovanje rejniških družin pomeni njihov poseben pomen in status.

Vabilo, da postaneš rejnik ali rejnica

Takole članek iz leta 2021 predstavlja rejništvo, njegove vsebine in povabilo ljudem k sodelovanju:

Otroci bi morali imeti srečno otroštvo in živeti v sproščenem, ljubečem okolju. Na žalost to včasih ni mogoče, zato potrebujemo rejniške družine. Najbolj pogosti razlogi, zaradi katerih otroci potrebujejo rejništvo so agresivnost enega od staršev do drugega, odvisnost od alkohola in drugih substanc, psihološke težave staršev pa tudi neustrezne bivanjske in sanitarne razmere staršev ter razne kombinirane težave.

Rejništvo v Italiji

Rejništvo v Italiji je lahko v sporazumu s starši, lahko pa je otrok staršem odvzet. V Italiji delijo rejništvo glede na starost otroka, in sicer: rejništvo za novorojenčka, za malčka, za šolske otroke in za adolescente. Rejništvo traja do 18. leta.

Izvajanje rejništva spremljajo občinske socialne službe. Otroci imajo ves čas rejništva pravico do vzdrževanja stika s starši, otrok mora biti starosti primerno seznanjen z rejništvom in s tem, da je samo začasno nameščen v drugo družino.

Kdo lahko postane rejnik?

Rejniki lahko postanejo vse tiste osebe, ki so pripravljene skrbeti za otroke in s tem pomagati državi pri skrbi za te otroke.

Članek poudarja, da morajo kandidati za rejništvo svojo odločitev sprejeti pri polni zavesti in s premislekom. Za sprejem otroka v družino morajo soglašati vsi člani družine. To naj bi bil glavni pogoj za rejništvo. »Lahko ste poročen par, lahko živite v zunajzakonski skupnosti, lahko ste samski, ni pomembno, važno je, da imate veliko željo skrbeti za otroka,« navajajo v vabilu k rejništvu. »V nasprotju s »posvojitvijo« v rejništvu ni potrebno, da ste poročeni. To, kar pri odločitvi za rejništvo šteje največ, je vaša resnična želja pomagati otroku in dejstvo, da se popolnoma zavedate, da tu ne gre za igrice ter da skrb za rejniškega otroka ni vedno enostavna.

Svojo pripravljenost za rejniško delo lahko naslovite na socialno službo svoje občine (Servizi sociali del tuo Comune). Potrebno je izpolniti formular in potem vas bo socialna služba povabila na razgovor takoj, ko bo mogoče, in se z vami tudi srečala. Opravila bo oceno primernosti, torej preverila, če ste primerna oseba za sprejem otrok v rejništvo. Če imate svoje otroke, se bodo socialne delavke pogovorile tudi z njimi.«

Plačilo rejnine

Ko rejnik sprejme v rejništvo otroka, ima pravico do mesečnega denarnega nadomestila kot povračilo stroškov za vzdrževanje otroka. Znesek denarne pomoči za plačilo rejništva ni enoten v celotni državi, pač pa je različen glede na občino. Vsaka občina ga določi z odgovarjajočo odločbo. Rejnine se ne izplačuje avtomatično z namestitvijo otroka, pač pa mora rejnik vložiti ustrezen zahtevek na občino za povračilo stroškov, ki jih ima s skrbjo za otroka. Ker ni določenega enotnega zneska za stroške rejništva, so zneski med občinami zelo različni, čeprav so lahko rejniške družine podobno obremenjene in oddaljene ena od druge le par kilometrov.

Zakonodaja

Zakonske norme, ki opredeljujejo rejništvo, so omenjene v dveh zakonih, in sicer Zakon 184 iz leta 1983 in Zakon 149 iz leta 2001. Poudarek zakonodaje je na tem, da ima otrok neodtujljivo pravico, da odrašča v svoji urejeni družini. Če družina iz določenih razlogov ni sposobna skrbeti za otroka, se le-tega zaupa začasno rejniški družini, matična družina pa mora dobiti pomoč in podporo za sanacijo svojih težav. Otrok ima v tem času pravico do stikov s starši. Zakon 149 govori o tem, da mora biti rejništvo časovno omejeno in za otroka rejništvo ne sme biti nekaj, kar ga izključuje ali mu ne daje varnosti in stabilnosti.

Kako dolgo traja rejništvo?

Namen rejništva je, da otrok živi v drugi družini začasno, to je toliko časa, dokler biološki starši ne razrešijo lastnih težav in so sposobni ponovno sprejeti k sebi svojega otroka. Med obdobjem rejništva mora biti matična družina vključena v razne programe pomoči in podpore, da pridobi ponovno starševsko sposobnost. Otroci imajo tudi pravico do stika s starši v času rejništva. Konkretnih rokov o dolžini trajanja rejništva zakonodaja ne navaja.

V praksi pa je tudi v Italiji po navadi rejništvo dolgotrajno in nikoli se ne ve, kako dolgo bo otrok v rejništvu. Zakonodaja in stroka si prizadevata, da bi rejništvo postalo kratkotrajno in začasno oziroma, da bi v primeru, ko se starši ne uredijo, za te otroke uredili posvojitev. Vendar to ostaja še na stopnji predlogov in strokovnih prizadevanj. V glavnem ostaja rejništvo prej dolgotrajno kot kratkotrajno obdobje.

Izkušnje drugih že delujočih rejnikov

»Preden začnete skrbeti za otroka, je prav, da želite vedeti tako o pozitivnih kot negativnih izkušnjah drugih rejnikov, ki že imajo v svoji sredi otroka. Kakšne so težave pri izvajanju rejništva za rejnike, kako pomagati otroku, kako vzpostaviti dober stik s starši, so najpogostejša vprašanja, ki jih postavljajo bodoči rejniki. Rejniki otroku lahko največ pomagajo s sprejemanjem, pozornostjo in ljubeznijo. Da ga razumejo in mu skušajo pomagati. Pri tem rejnikom pomagajo tudi psihologi, socialni delavci in drugi strokovni delavci občinske socialne službe.

Rejnikom in otrokom velike stiske prinašajo pogosto tudi stiki z biološkimi starši in to je velikokrat najzahtevnejša naloga rejnikov, da se naučijo sprejemati te strese. Tudi v tej situaciji morajo rejniki znati pomagati otroku in prebroditi stiske skupaj z njim ter tudi s pomočjo socialne službe, ki lahko nudi podporo, če jo rejniška družina potrebuje.

To so temeljni elementi, ki so pomembni za rejništvo. S skupnim prizadevanjem za otroke, z razumevanjem otroka s strani rejniške družine in s pomočjo delovanja vseh strokovnih služb je rejništvo lahko uspešno in lepo obdobje tako za otroka kot za rejniške družine.«

Povzeto po: www.soldioggi.it

Prevod: Boris Bizjak

Priprava in oblikovanje prispevka : Maksimiljana Mali

Zvezdana Majhen

Pesnica, pisateljica, scenaristka, psihologinja, ljubiteljica živali in narave

Zvezdana Majhen je poleg naštetega predvsem skromna in topla oseba, ki ji veliko pomenijo univerzalne vrednote. Večkrat poudari, da tisto pravo, resnično naporno delo, ki mu družba dolguje zahvalo in priklon, opravi kmet, ko prideluje hrano za svojo družino in prodajo ter predano skrbi za naravo in živali.

Skrajšan pregled Zvezdanine bibliografije

10 knjig za odrasle, 69 knjig za otroke, 4 knjige za otroke so izdane tudi v e-obliki.

3 knjige so prevedene v angleščino, 12 v ruščino.

377 besedil, prijavljenih v registru SAZAS-a, je uglasbenih in izdanih na številnih zgoščenkah.

Scenariji za 13 filmov: strokovni film Otroci v vrtcu, Delavska enotnost 1986, in 12 krajših filmov pod skupnim naslovom Harmonije Evrope, odkup RTV Slovenija, 2007.

V Cankarjevem domu je bil leta 2007 predstavljen muzikal Čarobno drevo, RTV Slovenija, komponist Rok Golob, koreografija Mojca Horvat.

V registru ZAMP-a je prijavljenih 150 strokovnih člankov, objavljenih v različnih revijah.

Poleg navedenega je bila njena pesem SLOVENIJA (z istoimenskim akrostihom) novembra 1998 v izvirniku in angleškem prevodu izročena angleškemu princu Charlesu. Leta 1999, ob obisku ameriškega predsednika ZDA Billa Clintona, pa v interpretaciji avtorice posneta na film POP TV-ja, ki je bil dan kot darilo države Slovenije predsedniku Clintonu.

Kot sama pravi, se najbolje znajde v otroškem svetu. Njene slikanice za otroke in pesmice ter uganke so tople, igrive, pozitivne, otrokom blizu in razumljive.

Del svoje mladosti je preživela v rejniški družini in je ena tistih, ki se tega obdobja spominja kot »varnega gnezdeca, kjer se je počutila zares doma«, kakor zna kot mojstrica besed poetično opisati. O rejniških starših pripoveduje z iskreno ljubeznijo in spoštovanjem. Takoj in z veliko naklonjenostjo se je odzvala moji prošnji za intervju, ki sva ga seveda opravili po telefonu in e-mailu. Osebnost se bova srečali po tem, ko se bo umirila epidemija covida-19.

1. Spoštovana g. Zvezdana Majhen, poznamo vas kot književnico in univ. dipl. psihologinjo z izkušnjami pri delu z otroki in odraslimi. Pa vendarle bi se z vami želela pogovoriti predvsem o vašem otroštvu in izkušnji rejništva. Že kot čisto majhna deklica ste bili sprejeti v rejniško družino.

Biološka starša, oba še najstnika, sta se leta 1950, kot številni mladi ljudje, udeležila mladinske delovne akcije v Bohinju in se zaljubila. Za oba, tako sta mi kasneje povedala, je bila to prva ljubezen. Zaščite proti zanositvi še ni bilo – in zgodilo se je ... Že med nosečnostjo sta se razšla. Po mojem rojstvu je mamina mama, predana katoličanka, odločno vztrajala, da pankrt ne bo živel pod njeno streho. Predstavljam si strašno stisko deklice, stare komaj sedemnajst let, ki je morala z dojenčkom v Dekliški dom in na delo v tovarno.

Moja prva, neformalna nadomestna družina je bila pri Čoparjevih v Grabnu pri Litiji, tako mi je povedal očim. Sledil je Dečji dom v Ljubljani, od tam pa so me

Kotnikovi iz Imovice pri Lukovici sprejeli v svoj dom, kjer sem ostala do 9. leta. Biološka mama me ni obiskovala; medtem se je poročila in rodila dva sinova, a žal je drugi otrok v 4. letu umrl in takrat sta me z očimom sprejela v svoj dom. Zelo sem pogrešala mamo Pavlo, ata Leopolda, brate, sestre in živali. Nadomestilo sem našla v branju in sanjarjenju, a drugim o tem nisem govorila. Kupili so mi dva zajčka; le njima sem zaupala popolnoma vse. Po dveh letih so me poslali na počitnice k teti in medtem zajčka pojedli, v hlevčku pa sta me čakali novi, na videz enaki bitji. Pri mojih zajčkih sem poznala vsak delček teleščka, lesk v njunih očeh in način, kako sta se me razveselila. Žalovala sem za njima, a tudi nova zajčka takoj vzljubila. V sebi sem naredila načrt, da ju po dveh letih odnesem k neki kmetici, ki sem jo poznala. Žal se načrt ni izšel; tudi njiju so pojedli.

2. Ste ena redkih odraslih oseb, ki o izkušnji rejništva govori zelo pozitivno. Prosim, opišite svoje otroštvo v rejniški družini Kotnik v vasi Imovica v občini Lukovica. Pravite, da z njimi še vedno čutite močno povezanost.

Ne glede na to, kje in kako daleč od prvinskega doma človek živi, v sebi nosi spomine na »gneздеce«, kjer je bil zares doma. Zame je to domačija Kotnikovih, po domače pri Breških v Imovici. Otrok do 9. leta vsrka vse, kar se dogaja v okolju in s pretanjeno občutljivostjo intuitivno loči dobro od slabega. V tem času se »ukorenini« in oblikuje temelje osebnosti. Poleg medsebojne povezanosti, dobrosrčnosti in naravnega ritma smo na domačiji živeli brez slehernih pretresov. Odrasli so veliko delali, a nikoli nisem nikogar slišala malodušno jamrati ali se

jeziti. Tudi do vseh živali so bili ljubeznivi in skrbni. Bile so del družine; moje nežnosti do njih ni nihče ogrožal s pripombami, naj jih ne poljubljam in objemam, ker se bom česa nalezla. In zanimivo: v Imovici sem bila vsa leta popolnoma zdrav otrok, pri biološki mami in očimu, pa kar naprej bolna. Angine z visoko vročino so se ponavljale v nedogled, pogosto sem imela tudi težave z želodcem. Šele med študijem psihologije in pred leti med izobraževanjem na področju energetske medicine pri dr. Suzani Landripet sem povsem dojela, v čem je bil problem. Dolgotrajne čustvene stiske se namreč prej ko slej transparentno izrazijo na telesu.

V Imovici sem smela biti radoživ otrok; nikoli mi ni nihče rekel, naj dam mir, naj utihnem, se umaknem. Spominjam se, da sem na vsa vprašanja vedno dobila temeljite in prijazne odgovore. Imeli smo ogromno hišo; danes je to spomeniško zaščiten kmečki dvorec. Razsežna narava je v vseh letnih časih ponujala spodbudne izzive za igro in občudovanje. Na velikem dvorišču pred hišo sem brez omejitev tekala s kužkom Donijem, mucami, kokoškami, purani in pticami. Tega ni mogoče opisati; manjkata namreč vonj in čarnost te čudovite atmosfere.

Moji stiki z družino Kotnik so v fizičnem smislu sicer redki; slišimo se po telefonu, s sestro Marjani, ki živi v Domžalah, pa imava pogosto globlje pogovore o različnih dilemah današnjega časa. Rodno »gnezdece« je pogosto prisotno tudi v moji literaturi za otroke in odrasle.

Nostalgija

*Zaprla sem oči in pokramljala
s Svobodo, počesano na moj Breg –
še preden mi je z leti pokazala
neizmerljivo dragocen obseg.*

*Na vrtu sva se z Donijem igrala
in v teku potacala prvi sneg,
med vriskajočim lajanjem pognala
prihuljeno lisico v nori beg.*

*Odprla sem oči in zajokala –
otročstvo je tonilo v štetju let ...
Poslej ujeta v družbena zrcala*

*težko prenašam ponoreli svet.
Ostala so le mehka naslonjala
breških spominov, zgibana v sonet.*

(37. sonet iz rokopisa zbirke DOMOVINA SPOMINA)

3. Kako danes kot odrasla oseba gledate na svojo rejniško izkušnjo? V najinem pogovoru ste poudarili, da so vaši rejniki kot preprosti kmečki ljudje imeli neizmerne sposobnosti za vzgojo in so znali v vas kot otroku spodbuditi vaše talente, vas pravilno usmerjali v razmišljanje o svetu. Vzgajali so vas umirjeno in ljubeče, kar vaša mama ni vedno znala, čeprav se je morda trudila.

Pri mojih v Imovici gre za prvinke čustvene, socialne in intelektualne sposobnosti, ki jih družina prenaša iz roda v rod. To so izjemno dobrosrčni, pametni in delovni ljudje. Vesela sem, da ima te čudovite vrline tudi »podmladek«; v tem rodu se doslej še ni nič izjalovilo. O medsebojnih odnosih in naravi me je na neposreden način poučeval predvsem dedek Andrej, ki ni imel formalne izobrazbe, bil pa je modrec, da malo takih! Iz vsake njegove pripovedi – bil je odličen pripovedovalec – sem čutila spoštovanje do vsega živega. Žal se danes na piedestal postavlja zgolj izobrazba, toda ... Dobro vemo, da so lahko izobraženi ljudje tudi plitvi, oholi, neobjektivni, pohlepni, koruptivni in preračunljivo podrejeni določeni politični opciji. Moji v Imovici so v vseh pogledih plemeniti ljudje s trdno hrbtenico; z zgledi so mi dali natančno vedeti, kaj je prav in kaj ne. Nihče ni nikomur ukazoval ali celo pretil – ne ljudem ne živalim. Ljubezen, spoštovanje in volja – vse to je bilo nekako čutiti v zraku. V Imovici sem spoznala, da je svet velik in lep. To pa je trden temelj, ki ga kasneje v življenju – tudi v težjih situacijah – ni mogoče spodnesti.

Dedek je imel v mojem srcu posebno mesto. Naučil me je pisati in brati velike tiskane črke. Nekoč je s palico v pesek dvorišča napisal PESA. Ko sem besedo prebrala, je stopil na črko A in rekel, naj preberem, kaj je nastalo. Bila sem očarana; iz PESE je nastal PES. Ta besedna igra mi je lep čas rojila po glavi. Pisala sem različne besede in v njih, z odstranitvijo ali dodajanjem posamezne črke, odkrivala nove pomene. Prepričana sem, da so te in druge igre, vključno z dedkovimi pripovedmi in tankočutnim usmerjanjem v opazovanje narave, v meni prebudile interes za pisanje. Včasih se v mislih poigravam z vzroki in posledicami, ki mi krojijo življenje. Morda se bo komu tako razmišljanje zdelo neobjektivno, a sama se zavedam, da bi v primarni družini nikakor ne mogla razviti ustvarjalnih potencialov in odnosa do sveta nasploh. Biološka mama in očim sta bila iz povsem »drugačnega testa«, kar sem preprosto sprejela, brez obtoževanja ali čudenja.

4. V rejništvu ste bili do 9. leta, nato sta vas biološka mama in očim sprejela v svoj dom. Ste potem imeli še stike z rejniško družino ali ste jih kasneje ponovno vzpostavili sami? Vas je morda biološki oče kdaj poiskal?

Biološka mama in očim z mojo nadomestno družino, tudi v času mojega bivanja v Imovici, nista imela stikov. Ko sta me vzela k sebi, sem ju le enkrat samkrat – tega se zelo dobro spomnim – milo prosila, da bi šla rada na obisk v Imovico, vendar sta me odločno zavrnila. Mama mi je čez leta to utemeljila, da zato, ker sem rekla, da bi šla rada DOMOV, kar jo je užalilo in razjezilo. Ob smrti moje mame Pavle smo med nedeljskim kosilom slišali njeno osmrtnico. Vstala sem od mize in odšla na balkon, da bi se v miru zjokala, a biološka mama je prišla za menoj, me udarila okrog ušes in ukazala naj zginem jest. Čeprav sem bila še najstnica, mi je bilo jasno, da je bila klofuta znak njene hude stiske in slabe vesti. Nisem ji zamerila.

Šele ko sem odrasla, sem obiskala očeta Leopolda. Pripovedoval mi je različne prigode o meni; do solz sva se nasmejala. Baje me je mama nekoč skušala navdušiti za rožice. V vrtu mi je naredila okroglo gredico, posajeno s cvetjem, a zanj nisem pokazala zanimanja. Na njeno vprašanje, zakaj rožic nimam rada, sem odgovorila, da zato, ker so preveč pri miru. Mnogo bolj so me privlačile živali, še posebno kužek Doni. Tudi svojo prvo pesem sem sestavila na domačiji. Ko so mi prvič dovolili opazovati rojstvo telička, sem doživela čustveni presežek, ki ga je bilo treba nekam »odložiti«. Takrat še nisem znala pisati. Pozno v noč sem v mislih ponavljala verze v čast kravici, ki nam je dala telička. Pesmico sem kravji mamici, s predhodnim priklonom, tudi deklamirala.

Biološkega očeta sem pri 33-tih letih poiskala sama. Hotela sem ga zgolj videti, nič drugega. Po telefonu sem se mu predstavila kot študentka ob delu, ki pripravlja diplomsko nalogo o povojnih delovnih akcijah; v resnici sem že prej diplomirala na Filozofski fakulteti, smer psihologija. Na njegovem domu sem ga ob prisotnosti soproge anketirala, potem pa ga, z njenim dovoljenjem, povabila v bližnji hotel na kavico. Tam sem se ponovno predstavila ... Situacijo je težko opisati; prijatelji, ki to zgodbo poznajo, me že dolgo

nagovarjajo, naj pripravim scenarij za film. Oče mi je povedal, da žena zame ve, odrasla otroka pa ne, a da bo vse uredil. Vztrajal je, da se vrneva v stanovanje. Intuitivno sem čutila, da to ne bo dobro, a njegovi vztrajni prošnji sem nazadnje popustila. Očetova žena me je takrat in potem še enkrat, ko sem obiskala samo njo, oče je bil službeno odsoten, sprejela zelo prijazno, oče pa je potožil, da ima doma »popolno norišnico« in prosil, da bi se v prihodnje srečevala skrivaj. Njegova žena, zdaj že nekaj let pokojna, mi je poslala pismo – še vedno ga hranim – v katerem je zapisala: »Ti ne boš nikoli zmagovalka!« Očetu sem povedala, da na skrivna srečanja ne pristanem. Kupil mi je liziko. Skrbno sem jo shranila in jo čez mnogo let znova odvila. Od sladkorčka sta ostala le papirček in plastična palčka. Vse je izhlapelo v nič; kako simbolično ...

5. Po poklicu ste univ. dipl. psihologinja. Delovne izkušnje imate z otroki in odraslimi. Na kaj bi želeli opozoriti rejniške družine? Kako naj pomagajo rejniškemu otroku, da bo čim lažje preživel ločenost od staršev, da ne bo v sebi nosil kakšnih zamer ali stigem?

S področjem nadomestnih družin se strokovno sicer nisem ukvarjala, a nekaj temeljnih postulatov lahko navedem. Predvsem od članov nadomestne družine

je odvisno, kako hitro se bo otrok vživel v novo okolje. Treba je zavestno paziti, da pred njim o njem nikoli ne razpravljamo kot o trpečem revčku. Pristno energijo varnosti in ljubezni, ki prežema nadomestno družino, bo tudi zelo majhen otrok intuitivno občutil in se ji predal. **Izražanje ljubezni naj bo naravno, ne z besedičenjem, pač pa s konkretnimi dejanji neposredne pomoči. Prepoznavanje otrokovih potreb, še zlasti, če jih sam ne zna ali si jih ne upa izraziti, je ključnega pomena! Tudi neposredni dotiki: objem, božanje, poljubček, zibanje v naročju, so neprecenljivo zdravilo.** Poleg spoznavanja s člani nove družine mu razkažimo tudi vse prostore stanovanja oziroma hiše, vrta in povejmo, čemu služijo. **Spodbujajmo ga, da bo svoje misli izrazil, spraševal in se potožil.** Premalo je reči: Saj bo vse dobro! **Otrokovo dušico skušajmo »odkleniti«, da občutja pove in/ali jih pokaže. Ključ za odprtje tega zaklada imate vi – nadomestni starši!** Pred prihodom otroka v novo družino si s strani strokovnih delavcev preskrbite informacije o otrokovemu vedenju, njegovih posebnih potrebah in o morebitnih »izpadih«, ki so rezultat njegovega dotedanjega življenja. **Strokovni delavci naj (v skrbi, da bo za določenega otroka morda težko najti ustrezno družino) nadomestnim staršem zares ničesar ne zamolčijo. To jih strokovno in etično obvezuje!**

In še nekaj: Nikar otroka prehitro »odložiti« v svojo sobo; povabimo ga, da nekaj časa spi z nami. Sindrom otroške sobe (ko starši otroka prezgodaj fizično ločijo od sebe) ima lahko dolgotrajne čustvene posledice, tudi v običajnih družinah. Pomislimo, kako čudovito je to urejeno pri živalih. Mladički ostanejo v gnezdu ali brlogu, v neposrednem fizičnem stiku s starši še nekaj časa potem, ko si znajo sami poiskati hrano.

6. Zdaj pa še nekaj besed o vašem ustvarjalnem opusu. Najbolj ste poznani po pesmicah, pravljičah in ugankah za otroke. Ob vašem 70. jubileju je bila izdana antologija z naslovom Zvezdančice – najlepše pesmi Zvezdane Majhen, ki sta jo pripravila prof. dr. Igor Saksida in Založba Pivec iz Maribora.

Prosim, povejte kaj o vašem pisanju za otroke. Kako se vam porajajo verzi, kaj vas navdihuje?

Kot sem že omenila, sem prvo pesem sestavila, ko še nisem znala pisati. Ob opazovanju rojevanja telička me je preplaval navdih neizmerne čudenja in hvaležnosti do naše kravice. V mojem doživljanju sveta živali niso nič manj vredne od ljudi; rada sem v njihovi družbi, poznam njihov način odzivanja in one mojega. Najbrž jih tudi zato pogosto povabim v svoje pesmi, zgodbe in uganke. V eni od knjig – Živimo blizu tebe – sem želela mladim bralcem v prozi in poeziji v prvi osebi približati doživljanje

*živali v odnosu do človeka. Se kdaj vprašamo, kaj doživlja bitje, dneve in noči privezano k ogradi ...? Ne morem verjeti, da se v našem pravnem sistemu živali smatrajo za čuteča bitja **šele od 5. marca 2020!** 47 poslancev je glasovalo ZA, 37 jih je bilo proti. Četrto desetletje sem vegetarijanka; ne moti me, da ljudje uživajo živalska trupla; do zanemarjanja živali ali celo mučenja pa imam ničelno toleranco.*

Vrniva se k mojemu pisanju. V osnovni šoli sem v glavnem pisala o živalih, naravi in pogrešanju domačih iz Imovice. Zvezek z več kot sto pesmicami mi je v osmem razredu osnovne šole očim uničil. Leto pred smrtjo je o tem sam spregovoril in skesano pojasnil, da sta se z mamo bala mojih nenavadnih čustev in tega, da bi postala pesnica, ker so vsi pesniki nesrečni in imajo zavoženo življenje.

Ko sem imela svojo družino, sem po malem ves čas tudi pisala, a druge skrbi so zahtevale veliko časa in energije. V tem oziru so moški književniki mnogo na boljšem, kar potrjuje tudi literarna zgodovina. Pet let pred upokojitvijo sem se,

s statusom samostojne ustvarjalke na področju kulture, pisanju povsem posvetila in sčistila številne vsebine, ki so leta in leta nedodelane ležale v mapah. Danes predstavlja pisanje način mojega življenja. Z maltežanko Zarjo živiva sami; radi se potepava v naravi, berem, vadim jogo in pišem. V veliko zadovoljstvo mi je urejanje atrijsa. Morda pa trud moje mame Pavle, da bi vzljubila rastlinice, le ni bil zaman. Hvala, ljuba mama!

7. Pravite: »Bolje se počutim v otroškem svetu: na gugalnicah sončnih žarkov, na gričkih domišljije, med čudenjem nad nepričakovanimi idejami ali oblikami narave ...« Pišete pa tudi za odrasle. Pravite: »Med pisanjem za odrasle imam več gub in včasih celo oteklo srce, čeprav ne gre vedno za neposredno izkušnjo.« Vaše zbirke *Poema etra*, *Složetje*, *(E)sence* eksistence, *Zavestni časa* – za vest ni časa, *Mesečina* osedlana in druge so napisane v obliki sonetov, s katerimi izražate svoj notranji in zunanji svet ter predano ljubezen do domovine.

Lepo ste povzeli panoramo mojih občutenj in misli, kadar pišem za otroke in kadar me navdihi usmerijo v pisanje za odrasle. Ta dva ustvarjalna svetova sta povsem različna; njuno različnost bi lahko primerjala s svetlobo in temo. Ljudje smo večplastna bitja; diapazon doživljanj in odzivanja je temu primerno obsežen. Če se lahko izrazimo tudi navzven, smo razbremenjeni in posledično svobodnejši. Seveda pa okolje upravičeno pričakuje, da je naša izrazna panorama kultivirana in bo v bralcu izzvala prijetna doživetja. Zase trdim, da mi je branje knjig močno razširilo in poglobilo samozavedanje ter potrebo po razmišljanju in ustvarjanju. Sočasno sta se razvijali in poglobljali tudi toleranca in kritičnost do sveta.

8. Vrniva se še malo k rejništvu. Kot književnica in psihologinja se zavzimate za to, da bi rejništvo poimenovali drugače, bolj primerno. Ste tudi vi mnenja, da ta beseda ne ustreza več dejanski vsebini rejništva in povzroča stigmo otrokom, ki ne morejo začasno živeti s svojimi starši?

O neustreznosti besed: rejnik, reja, rejenec, rejništvo, rejnina sem spregovorila že pred leti v okviru spremne besede k romanu Rejenka, 1 + 2 = 4 Olge Pege Kunstelj. Izhajajoč iz teh skrajno ponižujočih poimenovanj ima to področje tudi s strani širše družbe negativni prizvok. Vse skupaj smo degradirali na nivo fizičnega hranjenja z ekonomskimi interesi (živali redimo za zakol ...), kar je grozljivo. Nadomestiti bi jih bilo treba s sporočilno jasnimi in humanimi izrazi, kot so: nadomestna družina; otrok v nadomestni družini; nadomestni starši. Ne pozabimo: nadomestno starševstvo je izjemno humano delo, poslanstvo plemenitih ljudi, ki jih je, žal, vse manj!

9. In za konec: Kaj bi sporočili otrokom v rejniških družinah in kaj bi položili na srce vsem, ki se ukvarjajo z rejniškimi otroki: od rejnikov, strokovnih delavcev do učiteljev v šolah?

Nadomestnim staršem se najprej iskreno, z globokim priklonom, zahvaljujem za njihov izjemen trud pri vzgoji in negi otrok. Ponavljam ljudsko reklo: Vse se vrača, vse se plača! Otroci ne bodo nikoli v življenju pozabili vaše ljubezni in nesebične naklonjenosti. Čeprav z vami niso v krvnem sorodstvu, bodo vzorce vašega vedenja ponesli naprej v družbo in družine, ki jih bodo nekoč sami ustvarili.

Od širše družbe pa nikar ne pričakujte pohval, razen od strokovnih delavcev, ki vaše poslanstvo globlje razumejo in spoštujejo. V sodobnih šolah, tako predvidevam, učencev, ki izhajajo iz nadomestnih družin, nihče ne izpostavlja ali zapostavlja.

Otrokom, ki živite v nadomestnem gnezdecu, pošiljam sončen poljub in velikanski objem, zraven pa vam poklanjam pesmico:

ZAKAJ JE MAMA MAMA?

*Mama ni mama,
ker je rodila
in te še dolgo
po rojstvu dojila.*

*Mama je mama,
ker te vzgoji
in prve skrivnosti
s tabo deli.*

*Nikogar ne ljubi
tako kakor tebe –
lahko ji verjameš,
da bolj kakor sebe.*

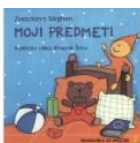
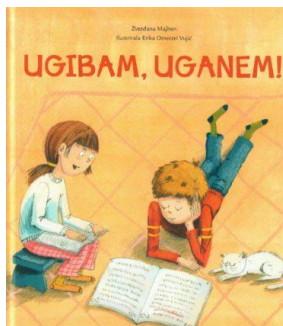
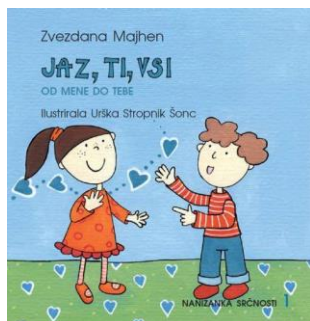
*Uči te pogumno
živeti in biti,
ko polno odrasteš
pa tudi oditi.*

/Zibelka besed, Založba Pivec Maribor, 2015)

* * *

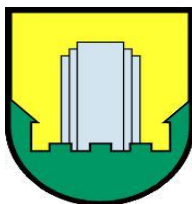
Spoštovana ga. Zvezdana, hvala vam za vaše iskrene odgovore in razmišljanja. Mislim, da se bodo mnogi strinjali z mano, da so vaši odgovori prava učna ura za vse, ki smo kakor koli povezani z rejništvom.

OBČINA GORJE

Občina Gorje

**Mestna občina
Velenje**

Občina Ig

**Občina Dolenjske
Toplice**

Občina Straža

Občina Lendava

Občina Bovec

Občina Tržič

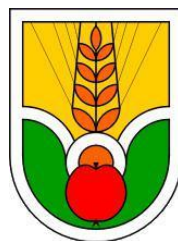
**Občina Slovenske
Konjice**

**Mestna občina
Maribor**

Občina Ajdovščina

Občina Puconci

**Občina Gornja
Radgona**

Občina Radlje ob Dravi

Občina Vojnik

**Občina Gorenja vas -
Poljane**

**Mestna občina
Murska Sobota**

Spoštovani,

0,5 % dohodnine, ki bi vam jih v vsakem primeru odvedla država, lahko namenite Rejniškemu društvu Slovenije. Izpolnite spodnji obrazec, ga izrežite in pošljite na pristojni finančni urad ali na: Rejniško društvo Slovenije, Benica 1a, 9220 Lendava. S tem se strinjate, da vaše podatke pristojnemu finančnemu uradu posredujemo mi.

Najlepše se zahvaljujemo za vaš prispevek dela dohodnine, s katerim bomo preko prostovoljskega dela pomagali ljudem, ki so se znašli v stiski.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA

za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oz. naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
Rejniško društvo Slovenije	76827089	0,5 %

V/Na_____, dne_____ podpis zavezanca/ke:_____

Zahvaljujemo se tudi vsem donatorjem in sponzorjem, ki na različne načine podpirajo delovanje našega Društva.

REJNIŠKI GLASNIK

Številka 55, junij 2021

Kontakti:

rejniskodrustvoslovenije@gmail.com

Uredniški odbor:

Urednica: Maksimiljana Mali

Člani: Katja Dunaj, Jožica Goričan

Lektorici: Majda Vračko Zanič, Darja Kepec

Naklada: 800 izvodov

Tisk: Dravski tisk d.o.o.

Izhaja: občasno

